

Vinculació amb l'entorn educatiu:
Intervenció de l'espai construït a través de les arts.

Roger Sagarra Morales

**Treball Final de Màster en Formació del Professorat de Secundària Obligatòria i Batxillerat,
Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes**

Universitat de Barcelona

Especialitat: Dibuix

Tutoria: Tamara Ianowski i Laura Llanelli

Curs: 2023-2024

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Resum / Abstract	3
1. Introducció	4
1.1. Justificació del tema	5
1.2. Objectius generals i específics.....	5
1.3. Preguntes inicials.....	6
2. Context	7
2.1. El centre.....	7
2.2. Educació Plàstica, Visual i Audiovisual i Expressió Artística.....	8
3. Marc teòric	9
3.1. Art com a vehicle de vinculació amb l'espai educatiu	9
3.2. La influència de l'espai educatiu en l'aprenentatge	10
3.3. La intervenció de l'espai educatiu i el sentiment de pertinença.....	16
3.4. L'Art Reciclat o Trash Art.....	18
4. Metodologia	21
5. Proposta d'intervenció	24
5.1. Situació d'aprenentatge: Enllauna't.....	24
5.2. Rúbrica d'avaluació	31
6. Pràctica reflexiva.....	32
6.1. Viabilitat de la intervenció.....	32
6.2. Descripció de les sessions	32
6.3. Metodologia d'avaluació.....	41
6.4. Enquestes a l'alumnat	41
6.5. Entrevista a docents.....	42
7. Proposta de continuïtat al centre	45
8. Conclusions	46
9. Bibliografia	48
Annexos	50

Resum

El projecte d'innovació que es desenvolupa en aquest estudi aborda la desvinculació emocional de l'alumnat amb l'institut Gabriela Mistral de Sant Vicenç dels Horts. La proposta se centra en la implementació d'una intervenció educativa innovadora dins l'assignatura d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual (EPViA) a 1r d'ESO, utilitzant l'Art Reciclat o Trash Art com a mecanisme d'apropiació de l'espai educatiu. Aquesta intervenció es basa en una metodologia mixta que, a través d'una implementació parcial de la proposta, busca apropar l'alumnat a l'espai educatiu i enfortir la seva vinculació emocional amb l'institut. Els resultats mostren un increment de la consciència ecològica de l'alumnat, i un increment del seu sentiment de pertinença a l'institut.

Paraules clau: Art Reciclat, vinculació emocional, consciència ecològica, espai educatiu, intervenció de l'espai, Innovació pedagògica.

/ Abstract

The innovation project developed in this study addresses the emotional disengagement of students with the Gabriela Mistral Institute in Sant Vicenç dels Horts. The proposal focuses on implementing an innovative educational intervention within the subject of Plastic, Visual, and Audiovisual Education (EPViA) for 1st-year high school students, using Recycled Art or Trash Art as a methodology. This intervention is based on a mixed methodology that, through partial implementation of the proposal, aims to bring students closer to the educational space and strengthen their emotional connection with the institute. The results show an increase in both the students' sense of belonging and their ecological awareness.

Keywords: Recycled Art, emotional engagement, ecological awareness, educational space, space intervention, pedagogical innovation.

1. Introducció

La proposta d'innovació pedagògica, emmarcada en aquest Treball Final de Màster, sorgeix de l'observació i l'anàlisi aplicada a l'Institut Gabriela Mistral, de Sant Vicenç dels Horts, durant les Pràctiques I i II del Màster de Formació del Professorat d'Educació Secundària Obligatoria i Batxillerat, el curs 2023-24.

El present projecte d'innovació, té per objectiu treballar envers una problemàtica detectada en transcurs d'una entrevista amb el director del centre. Ell, afirma que l'alumnat pateix una forta desvinculació amb l'institut, fet que repercuteix negativament en la convivència i l'aprenentatge i, per aquest motiu, es va decidir abordar aquesta problemàtica des de l'assignatura d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual (EPViA).

Enllauna't, és el nom de la situació d'aprenentatge, i mostra com l'alumnat pot apropiat-se de l'espai de l'institut per definir una identitat col·lectiva i enfortir el seu vincle emocional, amb l'institut, a través de les arts. Aquesta intervenció s'implementa parcialment en un grup de primer d'ESO, utilitzant l'Art Reciclat o Trash Art, com a mètode d'apropiació de l'espai construït.

El projecte posa el focus en l'espai construït de l'institut, proposant la seva intervenció com un pont entre l'alumnat i el centre, amb intenció d'estudiar com l'espai pot esdevenir una eina d'aprenentatge i com aquest afecta al grup d'aprenents. Aquesta és la base de l'estudi, que pretén vincular les arts com una disciplina d'interacció amb l'espai educatiu.

Es parteix de la idea d'un espai buit, sense personalitat, i de l'excedent de deixalles i material reciclable, per a dur a terme una proposta, que té com a objectiu fomentar la vinculació emocional entre l'alumnat i l'institut.

La proposta es desenvolupa en diversos blocs temàtics:

En primer lloc, es du a terme un estudi previ d'anàlisi del context del centre educatiu, metodologia d'aprenentatge, disposició de l'alumnat i perfil docent; per a formular una hipòtesi d'exposició de les problemàtiques detectades i justificació del tema, objectius i motivació del treball.

En segon lloc, un marc teòric que investiga l'Art com a vehicle de vinculació amb l'espai educatiu, la influència de l'espai educatiu en l'aprenentatge, la neuroarquitectura, La Vinculació entre les persones i els llocs, i els principis de l'Art reciclat o Trash Art, també com a mitjà didàctic.

En tercer lloc, la proposta d'intervenció, seguit de l'exposició d'objectius i competències, així com continguts clau i metodologies aplicades. També s'exposa una descripció de les activitats d'ensenyament i aprenentatge, nivells d'assoliment i criteris d'avaluació.

En quart lloc, es desenvolupa una pràctica reflexiva, amb la consegüent avaluació dels resultats obtinguts amb l'aplicació de la proposta i la intervenció. Es descriu, també, el procés d'implementació de cada sessió, incloent-hi enquestes a l'alumnat i entrevistes al professorat.

Per acabar, s'exposen les conclusions que responen als objectius inicials, sobre el desenvolupament de la proposta, proposant millores si és necessari.

1.1. Justificació del tema

Enfrontar-se a una realitat en què l'alumnat manifesta una desvinculació significativa amb l'institut planteja un repte significatiu per a l'entorn educatiu de l'INS Gabriela Mistral, el centre on s'han realitzat les pràctiques del màster. La necessitat d'abordar aquesta problemàtica emergeix com una prioritat per garantir l'èxit acadèmic de l'alumnat, el seu benestar i el desenvolupament de les seves habilitats i valors.

Quan es parla de desvinculació, es fa referència a una desvinculació emocional amb el centre per part de l'alumnat. Segons les observacions durant les pràctiques i els testimonis dels docents, és cert que l'alumnat vincula emocionalment amb el cos docent, funcionant com la via de diàleg i convivència per excel·lència del centre. No obstant això, la identitat que defineix els adolescents tendeix a distanciar-se de la identitat de l'institut.

Amb l'objectiu d'intervenir en aquest patró de desvinculació identitària, aquest treball es proposa explorar i analitzar estratègies efectives per fomentar la vinculació de l'alumnat amb l'institut a través de l'assignatura d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual. L'èmfasi recau en la creació d'un sentiment de grup i de pertinença, reconeixent que aquesta vinculació és fonamental per fomentar un bon comportament estudiantil, garantir una bona convivència i una predisposició positiva cap al procés d'aprenentatge.

Mitjançant l'examen d'aquestes estratègies, es pretén identificar pràctiques que no només contrarestin la desvinculació actual, sinó que també estiguin alineades amb els objectius de formació de l'alumnat, adaptades al context de l'assignatura d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual, i d'Expressió Artística.

Aquesta investigació representa una oportunitat per aprofundir en la comprensió dels mecanismes que afavoreixen la creació d'un entorn educatiu positiu i estimulante per a l'alumnat. En el marc teòric, s'exploraran qüestions essencials com la neuroarquitectura, una disciplina que examina la relació entre l'arquitectura de l'espai i el funcionament cognitiu, amb l'objectiu de comprendre com el disseny dels espais educatius pot impactar en el benestar emocional i el rendiment acadèmic de l'alumnat. Així mateix, s'examinaran les condicions necessàries per a un aprenentatge significatiu i es consideraran possibles intervencions logístiques específiques, aplicables a l'INS Gabriela Mistral, amb l'objectiu de millorar l'ambient d'aprenentatge i potenciar la participació activa de l'alumnat.

També s'exploraran possibles dinàmiques que podrien establir-se en l'ambient de l'alumnat per afavorir la vinculació i la cohesió grupal, creant un entorn que fomenti la col·laboració, el respecte mutu i el desenvolupament de l'alumnat.

1.2. Objectius generals i específics

Aquest treball mostra l'aplicació d'una situació d'aprenentatge enfocada a la intervenció de l'espai institut a través del Trash Art o Art Reciclat, posant el focus en la identitat col·lectiva de l'alumnat i les competències.

Objectiu general:

Fomentar una vinculació positiva entre l'alumnat i l'institut a través de l'apropiació de l'espai educatiu.

Objectius específics:

Analitzar la relació entre l'entorn físic de l'institut i la percepció de l'alumnat sobre la pertinença i la identitat institucional.

Identificar àrees de millora a l'espai escolar que puguin enfortir la connexió emocional i la identificació amb la institució.

Dissenyar i implementar, completament o parcialment, una intervenció de l'espai escolar que fomenti un sentit de pertinença i responsabilitat compartida.

Millorar, a través de la intervenció, la percepció de l'alumnat sobre la seva relació amb l'institut.

Treballar cooperativament.

Promoure la consciència mediambiental i de l'alumnat.

1.3. Preguntes inicials

1. Quines potencialitats té l'Art com a vehicle de vinculació amb l'espai educatiu?

2. Com afecta l'espai educatiu a l'aprenentatge?

2.1. Quins impactes tenen els espais educatius en el clima escolar, la participació de l'alumnat o la convivència?

3. Intervenir l'espai educatiu té un impacte sobre el sentiment de pertinença de l'alumnat a l'institut? I el sentiment de pertinença amb l'aprenentatge?

2. Context

2.1. El centre

L'Institut Gabriela Mistral es troba als afores del municipi de Sant Vicenç dels Horts, al barri de La Guàrdia, a 1,6 km de l'estació de tren més propera. És un centre públic, laic i mixt, pertanyent a l'àrea territorial del Baix Llobregat. Bona part de l'alumnat utilitza un autobús urbà municipal, el Santvibus (SV2), que cobreix diversos barris. La major part de l'alumnat prové d'entorns amb nivell socioeconòmic i cultural baix, sovint amb famílies sense estudis superiors i situacions socials complexes.

El centre va començar a funcionar l'any 1996, de manera provisional, a les instal·lacions municipals de la foneria, per donar resposta a les necessitats escolars del municipi. Inicialment, comptava amb 117 alumnes distribuïts en quatre grups de 1r d'ESO, 10 professors, un conserge i personal de neteja. L'any 1999, es va traslladar a l'edifici actual, on acull 947 alumnes entre ESO, Batxillerat, Cicles formatius i IFE, amb un equip de 106 persones entre personal docent, atenció educativa, administració i serveis.¹

L'horari de matí del centre, que afecta ESO, Batxillerat i FP, comença a les 8:00 AM, amb sis hores lectives diàries intercalades amb parades de 20 minuts. El centre és conegut per la seva bona gestió de la diversitat, amb un alt percentatge d'alumnes amb necessitats educatives específiques, disposant d'aula d'acollida i SIEI. La major part de l'alumnat prové dels barris Can Ros, Sant Josep i La Guàrdia. Sant Vicenç dels Horts va ser un dels primers ajuntaments de la comarca del Baix Llobregat en dur a terme un Pla Educatiu d'Entorn, que integra centres educatius, ajuntament i comunitat per coordinar i dinamitzar l'acció educativa en diferents àmbits de la vida d'infants i joves.

Alguns projectes destacats del centre inclouen el projecte Implica't, un Pla de Desenvolupament Comunitari (PDC) al barri de Sant Josep, on veïnat, entitats i administracions treballen conjuntament per crear propostes que responguin a les necessitats de la població. També hi ha els tallers TSAE, facilitats per l'ajuntament, que són activitats extraescolars gratuïtes per a famílies amb pocs recursos econòmics. El centre inverteix recursos per oferir aquestes places a l'alumnat que es considera que ho aprofitarà i que es beneficiarà positivament en la seva rutina setmanal, teixint nous vincles saludables amb altres companys, companyes, entitats locals i el mateix institut.

Aquest darrer any, han iniciat el projecte Aules Netes, que busca millorar la convivència i l'ambient del centre educatiu a través del manteniment de l'ordre i la netedat a les aules. Aquest projecte promou la cooperació de l'alumnat, reduint els desperfectes en el material escolar i responsabilitzant-los de l'assoliment d'aquest objectiu mitjançant la cultura de l'esforç, la constància i la cooperació. Encara que no s'ha consolidat com esperaven, continuen treballant per assolir els objectius inicials.

A més, es pretén fomentar el sentiment de pertinença al centre, especialment després de la pandèmia de la COVID-19, que ha provocat una forta desvinculació, associada també a un augment de la violència entre l'alumnat i cap a l'equip docent. Per abordar aquesta situació, s'ha iniciat la "Gabriela League" aquest any.

Durant les estones d'esbarjo, s'han organitzat dues lligues de bàsquet i futbol en què participen tant docents com alumnes. Aquesta activitat cohesiona tant els equips formats, com a tot l'institut. Els i les alumnes esperen amb ganes els partits, animant els seus companys i companyes des de les grades i mostrant entusiasme a l'hora de jugar. Aquestes activitats ofereixen diverses possibilitats

¹ Annex IV:Entrevista amb Director del Centre

d'aprenentatge, com el treball en equip, el respecte, la participació i els hàbits saludables en relació amb l'esport.

El centre dedica molts esforços a la resolució de conflictes i mediació, i també a l'equitat d'oportunitats. En aquest sentit, hi ha el Programa TEI (Tutoria entre iguals), que contribueix significativament a la prevenció i intervenció de conflictes, dissenyat com una mesura preventiva contra la violència i l'assetjament escolar. Un alumne o alumna de 3r d'ESO tutoritza un alumne o alumna de 1r d'ESO, teixint vincles i intercanviant coneixements i recursos, facilitant així la integració del nou alumnat a l'espai educatiu.

2.2. Educació Plàstica, Visual i Audiovisual i Expressió Artística

La visió del centre envers les arts no prioritza les seves potencialitats, considerant-les una disciplina complementària. Això es reflecteix en la infraestructura i els recursos materials limitats, com el pressupost anual de només 900€ per al departament de visual i plàstica. Les oportunitats perquè l'alumnat explori i aprengui a través de l'art es veuen constretes per polítiques restrictives que limiten la utilització d'espais comuns per a projectes artístics. Tot i que es permet la intervenció artística, aquesta està regulada per normatives estrictes, creant una tensió entre el foment de l'expressió creativa i el manteniment d'un ordre estètic i funcional tradicional.

Aquest enfocament conservador, per una banda, invisibilitza el valor de l'art en la formació de l'alumnat, i, per altra banda, passa per alt la possible integració de l'art al currículum com a facilitador de l'aprenentatge en altres àrees acadèmiques. En el cas de l'INS Gabriela Mistral, la relegació de l'educació artística a un pla secundari suposa una oportunitat perduda d'aprofitar el potencial de l'art com a mitjà per explorar i comprendre el món. La resistència a adoptar metodologies d'ensenyament que incloguin l'art com a element transversal reflecteix una bretxa entre les pràctiques educatives tradicionals i les necessitats contemporànies de l'educació.

La percepció utilitarista de les arts per part del centre influeix en l'assignació de recursos i en la integració de les arts al currículum general, limitant potencialment la profunditat i la riquesa de l'experiència artística de l'alumnat.

3. Marc teòric

3.1. Art com a vehicle de vinculació amb l'espai educatiu

Definició d'art i el seu paper a l'educació

L'art, en la seva concepció més àmplia, és reconegut com una manifestació de la creativitat i la imaginació humana, adoptant múltiples formes com la pintura, l'escultura, la música, la dansa i la literatura (Eisner, 2002). Es considera un mitjà fonamental per a la comunicació d'idees, emocions i valors culturals, ocupant un lloc essencial en l'experiència humana i l'expressió individual (Dewey, 1934). En el context educatiu, l'art es valora com a eina pedagògica que pot enriquir l'aprenentatge en diverses àrees del coneixement (Gardner, 1983).

Eisner (2002) subratlla el paper de l'art com a facilitador d'aprenentatge transversal i multidisciplinari, argumentant que es pot utilitzar per explorar conceptes i idees presents en altres àmbits acadèmics, com ara les matemàtiques, les ciències o la història; proposant una aproximació que promou una educació més integrada, fomentant connexions entre diferents disciplines i oferint una comprensió més rica i matisada de la realitat.

Des d'una perspectiva socioemocional, l'expressió artística permet a l'alumnat explorar i comprendre les pròpies emocions i les de les altres persones, promovent el desenvolupament de l'empatia, l'autoestima, les habilitats comunicatives, i també hi tenen cabuda projectes artístics col·laboratius o comunitaris, amb potencial de fomentar el treball en equip i enfortir les relacions interpersonals entre l'alumnat (Burton, Horowitz, & Abeles, 1999).

En termes de desenvolupament cognitiu, l'art desafia a l'alumnat a pensar críticament i creativament, convidant-los a qüestionar les normes i a interpretar el món des de perspectives diverses (Winner, Goldstein, & Vincent-Lancrin, 2013).

L'Art com a vehicle de vinculació alumnat-institut

La integració de l'art en el disseny o l'estètica dels espais educatius pot transformar-los en entorns més acollidors, inspiradors i estimulants per a l'alumnat. Els espais educatius que celebren l'art i la creativitat conviden les alumnes a interactuar amb el seu entorn de manera més profunda, fomentant un sentit de pertinença i comunitat (Barrett & Zhang, 2009).

Segons Tanner (2008), la configuració física dels espais educatius, incloent-hi el disseny arquitectònic i els elements decoratius, pot tenir efectes substancials en el rendiment acadèmic i el benestar emocional de l'alumnat, i és per això que, la integració de l'art en el disseny d'espais educatius pot ser una qüestió d'estètica, però també esdevé una estratègia pedagògica que reconeix el poder de l'entorn físic per influir en l'experiència d'aprenentatge. Quan l'art s'incorpora a aquests espais, es converteix en un catalitzador per transformar aules tradicionals en entorns vius que estimuladors de la curiositat, l'exploració i el pensament crític.

La presència de l'art a l'aula, ja sigui mitjançant murals, exposicions de treballs d'alumnes, instal·lacions artístiques interactives o fins i tot el disseny arquitectònic inspirat en principis artístics, convida l'alumnat a veure el seu entorn com un espai d'aprenentatge dinàmic i multidimensional. Això s'alinea amb les observacions de Barrett i Zhang (2009), que argumenten que els entorns educatius

dissenyats amb un enfocament estètic creatiu promouen una major implicació i participació de l'alumnat, oferint un paisatge ric en estímuls que pot despertar la curiositat i el desig d'explorar i aprendre.

A més, aquests espais artísticament estimulants fomenten un sentit de pertinença i comunitat entre l'alumnat, sobretot en el moment d'involucrar a les alumnes en la creació o curació de l'art que s'exhibeix al seu entorn d'aprenentatge, ja que se'ls atorga veu i se'n reconeix la seva contribució a l'espai compartit. Aquestes dinàmiques de convivència, més enllà de reforçar la seva connexió emocional amb el lloc, també construeix una identitat col·lectiva on el valor de cada individu és representat en l'espai a través de la seva expressió artística.

L'art es pot convertir en un pont entre l'individu i el col·lectiu, on l'expressió personal a través de l'art facilita la construcció de relacions interpersonals i enforteix el teixit social de la comunitat educativa. La incorporació de l'art a l'espai educatiu, per tant, és capaç d'enriquir l'ambient d'aprenentatge des d'una perspectiva cognitiva al mateix temps que promou la inclusió, el respecte mutu i la cohesió social.

3.2. La influència de l'espai educatiu en l'aprenentatge

Definició i dimensions de l'espai educatiu

La proposta d'innovació pedagògica està encaminada a millorar la vinculació entre l'alumnat i l'institut mitjançant la intervenció de l'espai educatiu, i és per això que és interessant estudiar com l'espai afecta a l'aprenentatge i el benestar l'alumnat, així com també considerar la importància de la vinculació amb l'espai mateix, per a acompanyar teòricament la proposta, tot exposant alguns exemples i antecedents.

En primer lloc, cal definir el concepte d'aula escolar com a espai d'aprenentatge. Prenent com a referència l'article de Trilla i Puig (2003), "El aula como espacio educativo":

"Cualquier lugar puede ser bueno para enseñar y aprender, pero hay espacios que han sido expresamente diseñados para que en ellos se produzcan determinados procesos de enseñanza-aprendizaje." (Trilla & Puig, 2003, p. 52).

L'article de Trilla i Puig (2003) defineix el concepte d'aula escolar com a espai d'aprenentatge, destacant que qualsevol lloc pot ser bo per ensenyar i aprendre, però que alguns espais han estat dissenyats expressament per facilitar aquests processos. L'aula com a espai educatiu inclou les aules tradicionals, però també altres àrees com biblioteques, zones d'esbarjo, zones de descans i espais polivalents. Les dimensions d'aquest espai involucren aspectes com la llum, el color, la disposició del mobiliari, la tecnologia disponible i la flexibilitat de l'espai per adaptar-se a diferents modalitats d'ensenyament i aprenentatge.

Segons l'article referenciat, l'espai educatiu es concep com un entorn d'interacció dinàmica, d'aprenentatge i desenvolupament personal. Es considera no només en termes de la seva estructura arquitectònica, sinó també com aquest ambient influeix i facilita el procés educatiu, promovent la participació activa, la creativitat i l'intercanvi d'idees entre alumnes i docents; i subratllant la importància de dissenyar espais educatius que responguin i s'adaptin a les necessitats pedagògiques contemporànies.

Referents teòrics sobre l'espai i l'aprenentatge

Pel que fa a l'espai d'aula, podem fer referència a "Pedagogías invisibles: El espacio del aula como discurso" de Maria Acaso. Aquesta obra representa un potencial transformador en el camp de l'educació, oferint una visió constructiva i crítica sobre com els espais educatius i les metodologies pedagògiques tradicionals poden modelar, de manera subliminar, l'experiència d'aprenentatge de l'alumnat. Acaso, defensora de la innovació educativa, argumenta que el disseny físic i la configuració de l'aula sovint es passen per alt en l'activitat educativa, però que tenen un paper fonamental en el procés d'ensenyament-aprenentatge. Aquests elements constitueixen les "pedagogies invisibles" que, sense ser explícitament reconegudes, incideixen en com es construeix i es transmet el coneixement en l'entorn escolar.

L'autora sosté que els espais d'aprenentatge han de ser conscientment dissenyats per promoure pràctiques pedagògiques que fomentin la creativitat, la col·laboració i el pensament crític. Critica el model tradicional d'aules estandarditzades, on les files de pupitres orientats cap a una persona que imparteix contingut des d'una estrada, reflecteixen i perpetuen estructures de poder obsoletes i no afavoreixen el desenvolupament d'habilitats necessàries per al segle XXI, com ara la capacitat de resoldre problemes complexos, treballar en equip i pensar de manera autònoma i creativa; sinó que reforcen un enfocament passiu de l'aprenentatge, en què l'estudiant és merament un receptor d'informació.

"Pedagogies invisibles" proposa repensar i transformar l'espai educatiu, fent d'aquest espai un entorn que estimuli la participació activa de l'estudiant i faciliti un aprenentatge més experiencial i significatiu. L'espai de l'aula, lluny de ser un teló de fons neutre, actua com a discurs en si mateix, capaç de transmetre valors, comportaments i actituds. Acaso suggereix la integració de tecnologies digitals, la reconfiguració flexible dels espais per adaptar-se a diferents activitats pedagògiques i la incorporació d'elements estètics i lúdics que inspirin la curiositat i la sorpresa.

Aquest enfocament ressalta la importància de dissenyar conscientment els espais educatius per alinear-los amb els objectius pedagògics desitjats i trencar amb la rigidesa espacial i conceptual de l'aula tradicional, creant espais que convidin a l'exploració, el diàleg i la construcció col·lectiva de coneixement. El disseny de l'espai educatiu influeix en la interacció entre alumnes i docents, la participació en l'aula i, en última instància, el procés d'aprenentatge. La disposició dels seients, l'accessibilitat dels recursos, la il·luminació i la decoració poden fomentar un ambient de col·laboració i de creativitat o, per contra, reforçar una dinàmica tradicional d'ensenyament frontal. Acaso també subratlla com els canvis en aquests aspectes poden transformar l'experiència educativa, promovent una implicació estudiantil més gran i un aprenentatge més significatiu.

La distribució de l'alumnat en l'aula tradicional sovint està orientada a fer servir metodologies de treball que conviden enormement al treball individualitzat. La disposició en pupitres aïllats condiciona a l'alumnat a treballar de manera independent, gairebé sense interacció entre ells, ja que sovint es donen l'esquena. L'espai d'aprenentatge s'afronta acompanyant un pupitre, que pot ser una manera adequada per memoritzar informació, però no per plantejar debats, desenvolupar activitats en grup o investigar.

Aquesta reflexió amplia sobre el currículum i la metodologia pedagògica implica que els educadors han de ser conscients de les pedagogies que implementen, tant les visibles com les invisibles, el que anomenaríem currículum ocult, i com poden influir en la dinàmica de poder entre professorat i alumnat, així com en les oportunitats d'aprenentatge que s'ofereixen (Escofet Roig, 1996).

La neuroarquitectura

La neurociència i l'arquitectura convergeixen en la percepció de l'espai construït, establint un vincle que permet entendre com els entorns físics influeixen en el nostre comportament, pensament i benestar. Aquest camp d'estudi, conegut com a neuroarquitectura, es basa en la premissa que l'entorn físic pot tenir un impacte en el funcionament del nostre cervell. Ana Mombiedro, arquitecta especialitzada en neuropsicologia, percepció i aprenentatge, és una figura destacada en aquest àmbit; centrada en com els entorns construïts poden optimitzar espais educatius i laborals, per millorar el benestar emocional i cognitiu de les persones (Mombiedro, 2023).

En el seu manifest sobre neuroarquitectura², Mombiedro (2020) descriu quatre tipus de reaccions corporals derivades de la interacció amb l'entorn. Aquestes reaccions es transformen al llarg del temps d'acord amb l'antropometria sensorial, que considera com els estímuls sensorials, com la llum, el color, els sons i les textures, impacten el benestar i el comportament humà.

L'autora parla, en el seu manifest de Neuroarquitectura, dels quatre tipus de reaccions corporals fruit de la interacció amb l'entorn:

Sensitives:	Tenen a veure amb la sensació del propi cos i són iguals per a tots els éssers humans. Per exemple; pell de gallina, acceleració del ritme cardíac, dilatació de les pupil·les, pressió a l'estómac...
Emocionals:	Tenen a veure amb la nostra experiència al món. Per exemple; respostes de fugida, amor, enuig, ira, angonya, admiració...
Motores:	Tenen a veure amb moviments conscients o inconscients de parts del nostre cos. Per exemple, caminar, gatejar, capgirar el cap, cobrir-se els ulls amb la mà, aixecar un peu del terra...
Memorístiques:	Tenen a veure amb els nostres records. Habitualment acompanyats d'imatges o d'altres reaccions sensibles. Per exemple, recordar alguna cosa que calia per a casa, un ésser estimat que ja no hi és, una cosa que va passar en el passat...

L'antropometria tradicional se centra en les mesures físiques del cos per al disseny ergonòmic de productes i espais, però l'antropometria sensorial amplia aquest enfocament per incloure els estímuls sensorials que afecten el nostre benestar. Atendre a les connexions entre aquestes reaccions, els estímuls que les provoquen i l'espai construït, pot fer de l'arquitectura i els espais, una eina per tenir cura dels seus habitants. (Mombiedro, 2023).

² MANIFIESTO: Hacia una Neuroarquitectura, Ana Mombiedro Noviembre 2020.

L'estudi de la neuroarquitectura ha avançat considerablement gràcies a la fascinació per entendre el funcionament del cervell. Nancy Kanwisher i el seu equip (1999) van demostrar que la neurogènesi en el parahipocamp enllaça el cervell amb les experiències arquitectòniques, subratllant la importància de dissenyar espais que no només siguin funcionalment adequats sinó que també enriqueixin el benestar emocional i físic de les persones.

Alba Méndez, en col·laboració amb Mombiedro a Qualia Studio, se centra en els "qualia", les qualitats subjectives de les experiències sensorials. El seu objectiu és dissenyar espais que enriqueixin el benestar emocional i físic de les persones, basant-se en la comprensió de com experimentem el nostre entorn (Qualia Studio, 2023). Aquest enfocament busca transformar els espais educatius i laborals en entorns que nodreixin el benestar integral dels individus.

Segons Mayorga i Hidalgo (2023), els estímuls multisensorials són fonamentals per a un aprenentatge efectiu, ja que els espais educatius dissenyats amb un enfocament multisensorial poden ajudar a captar l'atenció de l'alumnat, millorar la seva retenció de la informació i fomentar una major participació. La neuroplasticitat, o la capacitat del cervell per adaptar-se i canviar en resposta a l'experiència, també és de valor, per la qual cosa els espais educatius han de ser dissenyats per promoure aquesta adaptabilitat, proporcionant entorns flexibles que es puguin ajustar a les necessitats canviants de l'alumnat.

L'informe Clever Classrooms, subratlla la possibilitat d'aplicar canvis accessibles i econòmics en el disseny de les aules, i que poden tenir un impacte significatiu. Per exemple, modificar la distribució de l'aula, les opcions d'exposició i els colors de les parets pot influir en el rendiment acadèmic i el benestar emocional de l'alumnat. Els docents poden aplicar aquests canvis per millorar l'entorn d'aprenentatge de manera efectiva i accessible (Clever Classrooms, 2015).

Comprendre com els espais afecten el nostre cervell permet crear entorns que fomenten el desenvolupament cognitiu, la creativitat i la salut emocional de l'alumnat. Aquesta integració transforma la nostra experiència col·lectiva en els espais construïts, convertint-los en llocs que no sols satisfacin les nostres necessitats físiques sinó que també nodreixin el nostre benestar emocional i mental.

Estudis i evidències sobre com l'espai afecta l'aprenentatge

Diversos estudis han demostrat que elements com àrees verdes, espais per al descans, i la inclusió d'art i color poden tenir efectes significatius en la reducció de l'ansietat i en la promoció d'un sentit de pertinença i comunitat dins de l'escola. De la mateixa manera, la distribució de l'espai, la qualitat ambiental i l'organització dels recursos a les aules i els espais d'aprenentatge poden exercir un impacte considerable en el rendiment acadèmic, la motivació estudiantil i l'equilibri emocional. Diversos estudis de cas i projectes pilot a escoles de tot el món han començat a aplicar principis de neuroarquitectura amb resultats prometedors.

L'estudi titulat "The Impact of Classroom Design on Pupils' Learning: Final Results of a Holistic, Multi-Level Analysis" realitzat per Barrett, P., Davies, F., Zhang, Y., & Barrett, L. (2015), va comprovar que diferents aspectes de l'entorn físic de l'aula, inclosos els colors de les parets i el mobiliari, afectaven la participació. Els resultats van suggerir que un entorn escolar més atractiu i estimulante estava associat amb una major participació. (Barrett, P., Davies, F., Zhang, Y., & Barrett, L. (2015).

A més, la investigació liderada per Peter Barrett a la Universitat de Salford, aporta dades concretes sobre l'impacte que l'entorn té en el procés d'aprenentatge, constatant que les característiques físiques de l'aula, com la il·luminació, la temperatura i l'acústica, poden repercutir també en el rendiment acadèmic de l'alumnat (Barrett et al., 2015).

Una altra investigació desenvolupada per Ana Mombiedro i San Gregorio a Media Lab Prado, va posar de manifest la relació existent entre el tipus de joc i l'entorn. Aquest estudi va concloure que els entorns ben dissenyats poden promoure una major participació i interacció entre infants, millorant així el seu desenvolupament cognitiu i social (Mombiedro & San Gregorio, 2020). Ambdues investigacions es recullen a la publicació: *Entornos y desarrollo durante la niñez. Neuroarquitectura y percepción en la infancia* (Mombiedro, 2020).

Clever Classrooms. HEAD Project. Universidad de Salford.

L'estudi Clever Classrooms de la Universitat de Salford, conegut com a HEAD Project, va analitzar 27 escoles d'educació primària en tres localitats diferents d'Anglaterra (Blackpool, London Borough of Ealing i Hampshire). Els edificis eren diversos, amb construccions que abastaven des del 1900 fins a l'any 2000. Es va fer el seguiment de 3766 alumnes en les matèries de matemàtiques, llengua i escriptura, distribuïts en un total de 153 aules. Es van dur a terme quatre anàlisis concretes:

- a) Es van prendre mesures dels espais, així com de la seva distribució, mitjançant dibuix i fotografia.
- b) Anàlisi de la possibilitat de control, tant de les variables tangibles com les intangibles. Accés al control de calefacció i la complexitat visual de l'espai i quines possibilitats d'organització tenia la classe.
- c) Control de les constants atmosfèriques interiors. Temperatura, llum, humitat, quantitat de CO2 i acústica.
- d) Es va emetre un qüestionari als professors per conèixer la seva experiència a l'aula durant tot l'any, així com l'evolució de l'alumnat.

La investigació publicada conclou amb dos punts:

- 1. s'obté, per primera vegada, evidència científica de l'impacte de l'entorn de l'aula en els resultats acadèmics de l'alumnat.
- 2. Es proposen tres principis per al disseny que engloben un total de set paràmetres, basats en els factors d'impacte analitzats:
 - a) La naturalitat (49%): llum solar, temperatura i qualitat de l'aire.
 - b) L'individualisme (28%): flexibilitat i pertinença.
 - c) L'estimulació (13%): complexitat i color.

No es poden homogeneïtzar les propostes de transformació d'espais educatius per tipologies (aules, passadissos, patis...) ni per metodologies, sinó que només podem actuar mitjançant la modulació d'un ventall de paràmetres i tenint sempre en compte les característiques concretes de l'espai (Barrett et al., 2015).

Escola Vittra Telefonplan, Estocolm, Suècia.

Rosan Bosch és una dissenyadora i artista innovadora, coneguda pel seu enfocament en el disseny d'espais educatius i públics que promouen la creativitat, la interacció i l'aprenentatge. Bosch ha treballat en diversos projectes reconeguts internacionalment, incloent-hi l'Escola Vittra Telefonplan a Estocolm, Suècia, on va aplicar principis de neuroarquitectura per crear un entorn d'aprenentatge sense aules tradicionals, fomentant així un ambient educatiu més interactiu i col·laboratiu. El seu treball se centra en com el disseny de l'entorn pot influir positivament en el comportament humà i facilitar diferents formes d'aprenentatge (Bosch, 2013).

L'Escola Vittra Telefonplan es distingeix per reflectir una pedagogia que busca allunyar-se de la concepció tradicional d'aula, creant un "paisatge d'aprenentatge" que actua tant com a eina educativa com a catalitzador de l'aprenentatge, amb una destacada acceptació entre l'alumnat. Aquest enfocament també fa èmfasi en els mètodes educatius digitals, dissenyant l'espai per facilitar l'aprenentatge amb mitjans digitals en diverses postures corporals: drets, asseguts o fins i tot estirats a terra, negant la motllura del pupitre. Integra l'arquitectura i el disseny interior amb principis pedagògics, buscant transformar l'entorn educatiu en un espai que fomenti la creativitat, la col·laboració i l'aprenentatge autònom a través de la interacció amb l'entorn físic (Bosch, 2013).

L'escola presenta zones tan característiques com un gran iceberg que allotja un cinema, plataformes i àrees de joc, laboratoris flexibles per a treball individual, i espais per a projectes de robòtica. A més, ofereix àrees per a treball en grup sota un arbre a l'espai central, promovent també la interacció i el descans entre alumnes.

Inspirada per l'enfocament educatiu de l'Escola Vittra Telefonplan, Rosan Bosch Studio ha creat una guia de disseny exhaustiva per redefinir els entorns d'aprenentatge. Aquesta guia es proposa transformar l'espai físic en una eina pedagògica, establint directrius clares sobre com maximitzar l'ús de l'espai per satisfer diverses necessitats educatives i la planificació espacial, posant èmfasi en la importància de consideracions com ara la il·luminació i l'acústica, a més de l'elecció de mobiliari estàndard i solucions de disseny personalitzades. L'objectiu de la guia és convertir els espais educatius en entorns que promoguin la creativitat, el benestar i l'autonomia de l'alumnat (Bosch, 2013).

L'escola Vittra Telefonplan forma part del grup educatiu suec Vittra. Rosan Bosch Studio també ha dissenyat l'Escola Vittra Södermalm i l'Escola Vittra Brotorp.

Altres Exemples d'Innovació en Espais Educatius

Institut públic Creu de Saba: Olesa de Montserrat:

L'Institut Creu de Saba, d'Olesa de Montserrat, demostra com el disseny conscient de l'espai educatiu pot millorar l'experiència d'aprenentatge, promovent el respecte, el benestar emocional i la creativitat de l'alumnat. Prioritza la creació d'espais agradables per a l'alumnat i el professorat, influenciats per la teoria dels escenaris de conducta de Roger Barker. Aquesta teoria suggereix que l'entorn físic condiona el comportament humà, i en el context educatiu, un espai ben mantingut i atractiu pot promoure comportaments positius i un ambient de respecte.

El director de l'institut, Àlex Sala, destaca que la cura i la millora de les instal·lacions no només tenen un objectiu estètic, sinó que busquen fomentar el respecte i el benestar emocional, facilitant així l'aprenentatge. Un exemple d'aquesta filosofia és l'absència de timbres per marcar els canvis de classe, substituïts per música, per evitar la sensació de rigidesa i crear un ambient més agradable.

L'institut també promou la lectura amb iniciatives com “Legiland”, una plataforma on les alumnes poden fer qüestionaris sobre els llibres que llegeixen, guanyant punts i avatars com a recompensa. Els llibres estan sempre a l'abast de l'alumnat gràcies a prestatgeries situades per tot l'institut, i espais tranquils com els “cels oberts” ofereixen un entorn adequat per a la lectura i l'estudi.

A més, l'institut compta amb un hort i una petita granja que proporcionen un espai relaxant i una oportunitat d'aprenentatge pràctic per als alumnes amb preferències per les activitats a l'aire lliure. Aquest enfocament integrat considera també la salut mental l'alumnat, oferint suport a través de tutors i professors disponibles per parlar amb l'alumnat quan ho necessita.

Aules a l'Aire Lliure a Dinamarca:

Diverses escoles han adoptat el concepte d'aules verdes per promoure l'aprenentatge en contacte amb la natura, millorant la concentració i el benestar de l'alumnat (Mayorga & Hidalgo, 2023).

The Third Teacher+ (T3+):

Un projecte col·laboratiu que se centra a redissenyar escoles a diversos països per incorporar espais que estimulin la curiositat i l'aprenentatge actiu, basant-se en principis de neuroarquitectura (Mayorga & Hidalgo, 2023).

Redisseny de l'Escola Secundària de Melbourne:

Va implementar zones d'aprenentatge flexibles i espais oberts que fomenten la interacció i l'aprenentatge col·laboratiu, mostrant millores en la implicació estudiantil i els resultats acadèmics (Mayorga & Hidalgo, 2023).

3.3. La intervenció de l'espai educatiu i el sentiment de pertinença

Conceptualització del sentiment de pertinença en contextos educatius.

El sentiment de pertinença en contextos educatius s'entén com l'experiència emocional i cognitiva de ser part d'una comunitat educativa on els individus senten que són reconeguts, valorats i acceptats. Aquesta vinculació emocional es construeix sobre la base de relacions interpersonals positives, pràctiques inclusives i el reconeixement de la diversitat dins l'entorn escolar. El sentiment de pertinença influeix directament en el compromís, la motivació i el benestar de l'alumnat, així com en el seu rendiment acadèmic i desenvolupament personal (Osterman, 2000).

Les investigacions en psicologia educativa i sociologia de l'educació han demostrat que quan l'alumnat experimenta un fort sentit de pertinença, mostren més interès i dedicació, participen més activament en activitats escolars i presenten millors resultats acadèmics. Segons Osterman (2000), el sentiment de pertinença redueix la incidència de problemes conductuals i emocionals, promovent entorns d'aprenentatge segurs i acollidors per a l'alumnat.

La intervenció de l'espai educatiu i la pertinença.

La configuració espacial, l'estètica de l'entorn i la funcionalitat dels espais educatius juguen un paper central, en la percepció que tenen les alumnes de ser acollides i valorades dins de la seva comunitat educativa. La investigació en aquest àmbit ha demostrat que els entorns físics visualment atractius i que responen a les necessitats d'aprenentatge de l'alumnat poden augmentar el seu sentiment de pertinença i fomentar una comunitat escolar més integrada (Tanner, 2009).

Segons Tanner (2009), i com ja s'ha exposat anteriorment en aquest marc teòric, la qualitat de l'entorn físic escolar, incloent-hi factors com la llum natural, la paleta de colors, la temperatura i la disposició del mobiliari, té un impacte directe sobre el benestar de l'alumnat i la seva connexió amb el centre educatiu. Aquest autor assenyala que els espais que faciliten la interacció social, com les àrees comunes flexibles i acollidores, són essencials per promoure relacions positives tant entre alumnes, com entre alumnes i docents, reforçant així el sentiment de comunitat.

A més, entorns que permeten adaptacions i personalitzacions per part de l'alumnat poden fer que aquests se sentin més connectats amb el seu entorn, reconeixent la seva identitat i els seus valors en l'espai físic. Això destaca la importància de dissenyar espais que no només siguin funcionalment eficaços i alineats amb la pedagogia que s'hi aplica, sinó que també permetin a l'alumnat expressar-se i modificar el seu entorn, contribuint a la seva sensació d'autonomia i propietat (Woolner, 2010).

Gislason (2010) indica que els entorns físics que estan descuidats o que han estat dissenyats sense tenir en compte les necessitats dels seus integrants, poden generar sentiments d'alienació i desconexió. D'igual forma la manca d'espais segurs, acollidors i adaptats a les necessitats de l'alumnat dins de l'escola, redueix la percepció de pertinença, amb possibles conseqüències negatives en el rendiment acadèmic i el benestar emocional de l'alumnat, fet que subratlla la necessitat de considerar curosament el disseny dels espais educatius per assegurar que promouen una sensació d'inclusió i suport entre tots els membres de la comunitat escolar.

Un entorn educatiu ben dissenyat pot actuar com un potent facilitador del sentiment de pertinença, essencial per al desenvolupament acadèmic i personal de les alumnes (Gislason, 2010).

Vinculació entre les persones i els llocs.

La diferència fonamental entre "espai" i "lloc" rau en la interacció i el significat que les persones assignen a aquests conceptes. Aquesta diferenciació no es basa simplement en les característiques físiques o geogràfiques d'un entorn, sinó en la càrrega de significats, emocions i experiències que les persones hi projecten, ja que l'espai es refereix a una dimensió física o geogràfica, que pot ser neutral o sense una identificació personal específica. L'espai, doncs, es converteix en lloc quan s'hi inscriuen, a través d'experiències, relacions i emocions humanes, elements que el transformen en un lloc carregat de significats personals i col·lectius (Vidal Moranta & Pol Urrútia, 2005).

La transformació d'un espai en un lloc es manifesta molt clarament en entorns com les aules o l'institut, on l'acció educativa i les interaccions diàries entre professorat i alumnat carreguen l'espai físic de valors, normes o expectatives compartides. Així, les aules, que poden semblar espais físics neutres, esdevenen llocs propis, amb identitat i aprenentatges; on cada element, des del disseny fins a la distribució dels mobles, pot influir en l'experiència educativa i en la construcció d'una comunitat d'aprenentatge.

Cal distingir entre l'acció-transformació i la identificació simbòlica. L'acció-transformació fa referència a la manera com les persones modifiquen físicament i donen forma als espais, segons les seves necessitats i desitjos; es relaciona amb la territorialitat i la personalització física de l'espai, sent prioritària en estadis vitals primerencs com la joventut. En canvi, la identificació simbòlica se centra en els aspectes afectius, cognitius i interactius, subratllant com els individus i els grups es reconeixen i defineixen a través dels entorns que habiten. Aquesta perspectiva dual ofereix una eina analítica poderosa per explorar com els espais es converteixen en extensions de la identitat personal i col·lectiva, i com això influeix en la dinàmica social i el desenvolupament de pràctiques sostenibles i responsables cap a l'entorn (Vidal Moranta & Pol Urrútia, 2005).

Aquest enfocament dual no només ens permet explorar com els espais es transformen en llocs significatius per a les persones, sinó també com aquests llocs esdevenen escenaris on es desenvolupen, manifesten i reforcen la identitat personal i col·lectiva. Així mateix, ajuda a comprendre millor la interacció entre l'entorn físic i les dinàmiques socials, així com el seu impacte en el desenvolupament de pràctiques responsables i sostenibles amb l'entorn.

En incorporar el concepte d'apropiació de l'espai a l'anàlisi de la relació entre els éssers humans i el seu entorn, s'obren noves vies per comprendre la complexitat de les interaccions socials i la importància de l'espai físic en la configuració de l'experiència humana.

3.4. L'Art Reciclat o Trash Art

Principis del moviment

El moviment Trash Art va començar a prendre forma durant les dècades dels 1960s i 1970s, en paral·lel amb l'auge dels moviments ecologistes i la creixent preocupació per la crisi mediambiental. Artistes com César Baldaccini, amb les seves escultures de cotxes comprimides, i Arman, amb les seves acumulacions d'objectes, van ser pioners en aquesta pràctica. Aquest moviment es va consolidar com una crítica a la societat de consum i a la cultura del desaprofitament. Al llarg dels anys, el Trash Art ha evolucionat per incloure una àmplia gamma de materials i tècniques, reflectint una preocupació contínua per la sostenibilitat i l'ecologia (Ílhan, 2016).

Els principis del Trash Art es basen en la transformació de materials considerats deixalles en obres que desafien les nocions tradicionals de bellesa i valor, portant implícit un missatge crític sobre el consumisme i l'excés de residus en la societat contemporània. Aquesta pràctica no només desafia les nocions tradicionals de bellesa i valor, sinó que també serveix com una eina poderosa per a la consciència mediambiental (Ílhan, 2016).

El Trash Art té diversos objectius fonamentals:

1. **Sostenibilitat i Reutilització:** Promou la reutilització de materials i la reducció de residus, destacant la importància del reciclatge i la sostenibilitat ambiental.
2. **Consciència Social i Mediambiental:** Cerca conscienciar sobre els problemes mediambientals i les conseqüències de la cultura del consum excessiu, oferint una crítica visual i conceptual a través de l'art (Durrant & Hartman, 2015).

3. Creativitat i Innovació: Fomenta la creativitat i la innovació en l'ús de materials no convencionals, desafiant les nocions tradicionals de l'art i explorant nous camins d'expressió artística.
4. Educació i Participació Comunitària: Sovint es presenta com una eina educativa i de participació comunitària, involucrant a l'alumnat i membres de la comunitat en projectes col·laboratius que promouen valors de sostenibilitat i cooperació (Saraiva & Azevedo, 2020).

Trash Art: Un Recurs Educatiu i Artístic

Integrar el Trash Art a l'educació pot suposar un impacte significatiu, en la sensibilització de l'alumnat, sobre les qüestions mediambientals. A través de la creació artística amb materials reciclats, l'alumnat poden encaminar-se una comprensió més profunda de la sostenibilitat i aprendre a valorar els recursos d'una manera més conscient i creativa. Crear art a partir de materials reciclats no només fomenta la creativitat, sinó que també sensibilitza sobre la necessitat de reduir, reutilitzar i reciclar, fent que les alumnes siguin més conscients del seu impacte ambiental i adoptin pràctiques més sostenibles en la seva vida diària (Yeboah, Asante, & Opoku-Asare, 2016).

La incorporació del Trash Art al currículum escolar promou la creativitat i el pensament crític entre l'alumnat. Quan treballen amb materials reciclats, les alumnes han de pensar de manera innovadora per transformar objectes aparentment inútils en obres d'art significatives. Aquest procés no només desafia les seves habilitats artístiques, sinó que també els ensenya a veure el potencial en objectes quotidians, desenvolupant així una mentalitat més oberta i creativa. A més, el Trash Art ajuda a enfortir diverses competències transversals, com el treball en equip, la comunicació i la resolució de problemes. Els projectes de Trash Art sovint impliquen treballs col·laboratius on l'alumnat ha de compartir idees, materials i responsabilitats, fomentant la cooperació i millorant les habilitats de comunicació interpersonal (Yeboah, Asante, & Opoku-Asare, 2016).

Diverses escoles i institucions educatives han implementat projectes de Trash Art amb resultats prometedors. El projecte implementat a les escoles D. Maria II i Gavião, a Vila Nova de Famalicão, Portugal, n'és un bon exemple. Aquest projecte va implicar activitats diverses com la creació d'un logo, una campanya de recollida de materials reciclables, tallers interactius sobre plantes autòctones i prevenció d'incendis, i la construcció d'objectes artístics tridimensionals utilitzant materials reciclats (Saraiva & Azevedo, 2020).

Aquestes activitats van permetre a l'alumnat desenvolupar competències científiques, estètiques i emprenedores, alhora que fomentaven la solidaritat i la col·laboració entre ells. La creació d'objectes com la Sardina Portuguesa i el Gall de Barcelos, que van ser fets amb materials reciclats, van esdevenir símbols culturals a l'escola (Saraiva & Azevedo, 2020).

Un exemple destacat d'un projecte educatiu de Trash Art és el desenvolupat a Terol, Espanya, on més de 200 participants, incloent-hi docents, alumnes universitaris, escolars, artistes i gestors culturals, van col·laborar per reutilitzar residus i materials desestimats en la creació d'un bestiar sostenible inspirat en la teulada de la Catedral de Santa Maria de Mediavilla (Prieto Martín & Ruiz Capellán, 2020).

Aquest projecte, desenvolupat entre 2018 i 2021, va involucrar la creació d'escultures tridimensionals amb materials reciclats, exposicions públiques i presentacions en congressos acadèmics.

El projecte a Terol va incloure activitats com la creació d'un logo, una campanya de recollida de materials reciclables, tallers interactius sobre plantes autòctones i prevenció d'incendis, i la construcció d'objectes artístics tridimensionals utilitzant materials reciclats. Les activitats van permetre a l'alumnat desenvolupar competències científiques, estètiques i emprenedores, alhora que fomentaven la solidaritat i la col·laboració entre ells (Prieto Martín & Ruiz Capellán, 2020).

Aquestes activitats van resultar en obres d'art com "Rubbish Cube", "Wild Pig", "Borsum", "Hidra", "Dragón-Phoenix" i "La Lora Loli", creades amb materials reciclats com plàstic, metall, cartró i fustes (Prieto Martín & Ruiz Capellán, 2020). Aquest projecte va aconseguir no només sensibilitzar els participants sobre la sostenibilitat i la gestió de residus, sinó també transformar els residus en art comunitari, i promoure la reflexió personal sobre els hàbits de reciclatge.

El Trash Art pot millorar la motivació i la implicació de l'alumnat en el seu aprenentatge, mitjançant projectes que els involucren en activitats pràctiques i creatives. La combinació d'aprenentatge pràctic i teòric facilita la comprensió dels temes tractats i fa que l'aprenentatge sigui més rellevant i significatiu per l'alumnat (Durrant & Hartman, 2015).

4. Metodologia

A continuació es detalla el full de ruta metodològic, que s'ha aplicat en el present treball. Es tracta d'una metodologia mixta, per a tenir presents tots aquells aspectes recollits en les diferents fases.

La primera fase s'ha dut a terme durant el període de Pràctiques I, que va consistir en una estada de tres setmanes, durant el mes de novembre de 2023, a l'INS Gabriela Mistral de Sant Vicenç dels Horts. La segona fase, i les que segueixen, s'emmarquen, doncs, en el segon període de pràctiques i al llarg del mes de maig de 2024.

S'ha realitzat un anàlisi DAFO, una pauta d'observació per a cada sessió, d'alumnat i de professorat.

D'altra banda, s'han aplicat i s'aplicaran enquestes a l'alumnat i al professorat seguint la metodologia de recerca de l'escala Likert, que utilitza una escala de qualificació per conèixer el nivell d'acord i desacord de les persones sobre un tema. Es formula una entrevista de pregunta oberta, a dues docents del centre.

Es detalla a continuació la cronologia de les fases aplicades:

Fases prèvies a la intervenció:

1. Anàlisi DAFO³ del centre realitzat durant el primer període de pràctiques (Pràctiques I). Posant èmfasi en el comportament de l'alumnat, l'aprenentatge i la gestió d'aula per part del personal docent.
2. Pauta d'observació⁴ que recull tot un seguit de paràmetres que esdevenen a l'aula; observacions personals i comentaris recollits pel desenvolupament del treball, converses amb professors, converses amb alumnes.
3. Entrevista amb el director del centre⁵.
4. Enquesta escala Likert⁶, per establir el nivell de vinculació emocional de l'alumnat amb el centre. Recollir els indicis que ja s'havien recollit durant el període de pràctiques I i les primeres setmanes de Pràctiques II.

Fases aplicades durant la intervenció:

5. Implementació parcial de la Situació d'Aprenentatge "Enllauna't".

³ Annex I: Anàlisi DAFO

⁴ Annex II: Pauta d'observació.

⁵ Annex IV: Entrevista amb Director del Centre

⁶ Annex V: Enquesta en escala Likert, per establir el nivell de vinculació amb el centre, 1r ESO E

Fases aplicades un cop implementada la intervenció:

6. Taula de categorització. Segona enquesta que respon l'alumnat⁷, per valorar d'implementació de la situació d'aprenentatge i establir si existeix, o no, una millora del nivell de vinculació emocional de l'alumnat amb el centre.
7. Entrevistes als docents⁸: Paula Fernández Criado tutora de primer d'ESO E, docent de l'assignatura d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual a primer i quart d'ESO; i Naiara Garcia Márquez, de l'assignatura d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual a primer, segon i tercer d'ESO, i docent de Dibuix Tècnic de primer de Batxillerat.

L'enquesta en escala Likert que respon l'alumnat per establir el nivell de vinculació amb el centre consta de les següents preguntes:

1. Em sento part del meu institut.
2. A l'INS Gabriela Mistral hi ha sentiment de grup o de comunitat.
3. M'identifico amb els valors del meu institut.
4. Em sento orgullós/a d'estudiar a l'INS Gabriela Mistral.
5. Sento que els espais del meu institut em representen. (decoració, colors, mobiliari...)
6. El professorat i el personal contribueixen a crear un ambient acollidor a l'institut.

L'enquesta en escala Likert que respon l'alumnat per establir el nivell d'èxit de la proposta consta de les següents preguntes:

1. Em sento part del meu institut.
2. Els continguts eren adequats al nivell.
3. Soc més conscient de la quantitat de deixalles que generem.
4. Treballar en equip funciona bé.
5. M'he sentit motivada o motivat durant el procés de treball.
6. Sento que he pogut expressar-me com a alumne.
7. Estic satisfet o satisfeta amb el resultat.
8. Sento que l'espai em representa una mica més.
9. M'agradaria fer més activitats que involucressin la intervenció dels espais de l'Institut.

La taula de categorització que responen les docents consta de les següents preguntes:

1. Com descriuries l'espai actual on imparteixes classes? Quins aspectes funcionen bé i quins necessiten millora?
2. De quina manera el disseny actual de l'espai afecta el teu ensenyament? Detectes limitacions específiques a causa d'aquest?
3. Com creus que l'entorn físic influeix en la motivació i la creativitat de l'alumnat?
4. Observes alguna influència de l'espai a les dinàmiques de classe? Com afecta això l'aprenentatge de l'alumnat?
5. Quins canvis específics proposaries per millorar l'espai educatiu?
6. Amb la intervenció aplicada, què esperaries que canviés o millorés al teu ambient d'ensenyament?
7. En quina mesura l'institut permet i recolza la intervenció de l'espai amb projectes artístics?
8. Has tingut oportunitats de modificar o intervenir l'espai amb projectes artístics? Si és així, podries descriure l'experiència?

⁷ Annex VI: Enquesta en escala Likert, aplicada posteriorment a l'aplicació d'"Enllauna't"

⁸ Annex VII: Taula de categorització que responen les docents. Paula Fernández Criado i Naiara Garcia Márquez.

9. Com valoreu la intervenció aplicada al grup classe? Què creus que es podria modificar per a millorar-la?
10. Creus que ha estat útil per a les competències de l'alumnat?
11. Creus que projectes que impliquin la intervenció de l'espai poden incidir en la motivació de l'alumnat?, i en el seu sentiment de pertinença a l'institut?

5. Proposta d'intervenció

5.1. Situació d'aprenentatge: Enllauna't

Descripció

Partint de la problemàtica de la crisi mediambiental i del Trash Art o Art Reciclat com a recurs artístic, es proposa un projecte d'intervenció de l'espai de l'institut en forma de situació d'aprenentatge, amb la intenció que l'alumnat conegui aquestes possibilitats artístiques i s'apropriï de l'espai educatiu construït.

"Enllauna't" és el títol de la proposta impartida a l'assignatura d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual a 1r d'ESO E. Aquesta proposta aborda la necessitat d'estimular la vinculació emocional entre l'alumnat i l'institut mitjançant diverses metodologies. És innovadora per diverses raons: en primer lloc, l'equip directiu de l'institut no facilita que les unitats didàctiques tinguin com a objectiu treballar sobre l'espai construït o exposar-se fora de l'aula, de manera que l'alumnat no ha treballat mai en aquests paràmetres educatius ni competencials; en segon lloc, tampoc han treballat mai amb situacions d'aprenentatge. Aquesta intervenció respon a un problema a escala de centre i aborda la crisi mediambiental, a escala global.

En el centre no existeixen les intervencions de l'espai i no es treballa basant-se en propostes expositives. A més, la proposta, es presenta en format de Situació d'Aprenentatge, un format nou per a l'alumnat de primer d'ESO, on no s'havia implementat anteriorment.

El projecte té com a objectiu general afavorir la vinculació entre l'alumnat i l'institut a través de l'apropiació de l'espai per construir una identitat col·lectiva. Al mateix temps, les alumnes aprenen conceptes com el Trash Art o el Moodboard, treballant de manera cooperativa i aplicant la metodologia del Design Thinking. També repassen coneixements prèviament treballats com la teoria del color. Es tracta d'una situació d'aprenentatge molt vinculada a la sostenibilitat, el consum, la reutilització de materials i l'art urbà.

És una proposta que involucra tot l'institut i interpel·la el consum de deixalles dels seus integrants. És interessant poder comptar amb contenidors dedicats a l'acumulació de llaunes; la cantina pot ser un espai clau per treballar aquest aprenentatge.

En el cas de l'institut Gabriela Mistral, es va col·locar un punt de recollida de llaunes a la cantina a partir de la tercera setmana del període de pràctiques, i es va informar tot el claustre de l'activitat que s'estava duent a terme. A més, durant la Setmana Santa, l'alumnat va recopilar totes les llaunes d'alumini que havia consumit.

La finalitat és escenificar físicament el volum de deixalles que es produeix com a grup humà i valorar de quina manera es pot fer servir la deixalla d'una manera artística. La proposta consisteix a fer servir les llaunes per intervenir-les i escriure-hi frases o paraules que representin l'alumnat, per després penjar-les a un espai de l'institut.

Què volem que aprenguin i per què?

Volem que les alumnes aprenguin què és el Trash Art i la importància de la sostenibilitat i el reciclatge.

L'objectiu és enriquir la seva consciència ambiental i fomentar una connexió emocional amb el seu entorn escolar, utilitzant l'art com a eina per integrar ambdós conceptes.

Com els farem aprendre?

Els farem aprendre a través d'una situació d'aprenentatge que els involucrarà personalment i emocionalment. Inicialment, es plantejarà la crisi climàtica i l'acumulació de residus com una problemàtica social urgent. Després, l'alumnat haurà d'acumular totes les llaunes que hagi consumit al llarg d'un període de temps específic. Aquestes llaunes seran personalitzades i intervingudes, permetent a l'alumnat explorar la seva creativitat mentre apliquen conceptes de sostenibilitat i art urbà. Això els ajudarà a comprendre el valor del reciclatge i la reutilització de materials, tot desenvolupant la seva expressió artística.

Quan ho farem i durant quant de temps?

El projecte es durà a terme durant el període de Pràctiques II, posterior a Setmana Santa. Durant tres setmanes, amb un total de 5 sessions, l'alumnat treballarà en aquest projecte, amb previsió que s'allargui 2 sessions més.

L'exposició de les llaunes, per tant, es preveu per passat el període de pràctiques.

Com comprovarem si han après?

Comprovarem l'aprenentatge de l'alumnat a través de diverses metodologies d'avaluació. Observarem les seves obres artístiques per identificar l'evidència de comprensió i aplicació dels conceptes de Trash Art, sostenibilitat i creativitat. L'alumnat, també completarà un qüestionari en línia que ens permetrà avaluar la seva comprensió dels conceptes treballats i l'efectivitat de la intervenció en termes de vinculació emocional amb l'espai escolar. També es valorarà la seva participació en les discussions i reflexions finals, assegurant que han integrat els aprenentatges de manera significativa.

Competències transversals

La situació d'aprenentatge⁹ compren les següents competències transversals:

1. Competència ciutadana:

L'alumne desenvolupa una consciència cívica i ecològica mitjançant l'anàlisi de consum de deixalles, el reciclatge i la reutilització de materials; tot fomentant el respecte pel medi ambient.

També s'implica en el desenvolupament d'una consciència cívica, en què l'alumne o alumna analitza la pròpia identitat i que requereix la comprensió crítica de la realitat ecològica des d'un punt de vista local i alhora global, per tal de dirigir accions per a la seva millora.

4. Competència digital:

L'alumne desenvolupa continguts digitals de manera cooperativa, descobrint nous llenguatges i possibilitats de l'espai digital en línia.

Competències específiques

La situació d'aprenentatge compren les següents competències específiques:

⁹ Annex III: Taula Situació d'Aprenentatge

Competència específica 3

Representar idees, formes i emocions, utilitzant els llenguatges, les tècniques i els mitjans propis de l'àmbit, a través de processos analítics i creatius, per desenvolupar la imaginació, la comunicació i l'autoconfiança.

Competència específica 4

Connectar idees i coneixements, aplicant-los, donant nous sentits, en projectes artístics de contextos diversos per fomentar una mirada creativa multidimensional.

Competència específica 6

Realitzar projectes, disciplinaris o transdisciplinaris, personals o col·lectius, a partir de situacions i establint connexions amb la realitat propera, amb implicació i compromís, per comunicar, reflexionar i resoldre problemes.

Objectius d'aprenentatge

1. Representar idees, formes i emocions, utilitzant un moodboard, per desenvolupar la imaginació, la comunicació i l'autoconfiança en la proposta. (CE3)
2. Connectar idees i coneixements del Trash Art, aplicant-los, donant nous sentits, per fomentar una mirada creativa multidimensional. (CE4)
3. Crear i elaborar un projecte per parelles, que segueix un procés de treball planificat fins a resoldre'l, per comprometre's socialment i reflexionar sobre el consum de deixalles.

Criteris d'avaluació

1. Imaginar i comunicar propostes, a través d'esbossos, esquemes, diagrames, dibuixos, guions il·lustrats, croquis, plànols i d'altres, amb qualsevol eina, incloses les eines tecnològiques i les digitals. (CA 3.3.)
2. Utilitzar missatges, mitjans i processos, de diferents disciplines artístiques, en les seves pròpies produccions, de manera oberta i creativa. (CA 4.2.)
3. Organitzar un projecte de manera individual o col·laborativa, seguint un mètode de treball, fent valoracions per prendre decisions al llarg del seu desenvolupament. (CA 6.2.)

Els sabers

Elements del llenguatge visual. Experimentació i possibilitats comunicatives.

- Descobriment de tècniques, procediments i processos, a través de l'assaig i l'experimentació amb diferents materials, eines i dispositius, inclosos els digitals.

Creació artística. Tècniques, procediments i processos.

- Aplicació de processos creatius guiats, establint connexions entre conceptes, idees i imatges, a través de l'experimentació i de la realització d'esbossos i assajos, en la ideació de les propostes.

Creació artística. Tècniques, procediments i processos.

- Comunicació a través del llenguatge visual i audiovisual, amb diferents suports i mitjans, i mitjançant l'ús de diverses estratègies, recursos i tecnologies, en la creació artística.

Desenvolupament de la situació d'aprenentatge

Les principals estratègies metodològiques utilitzades en la situació d'aprenentatge "Enllauna't" inclouen l'aprenentatge cooperatiu i el Design Thinking. Aquestes metodologies promouen la col·laboració entre l'alumnat, la creativitat i la reflexió crítica sobre problemes mediambientals.

L'alumnat treballarà en parelles i petits grups per fomentar la col·laboració, el diàleg i la construcció conjunta del coneixement. Ho faran a través del Design Thinking; una metodologia que es farà servir per guiar el procés creatiu de l'alumnat, des de la identificació del problema fins a la creació i implementació de solucions artístiques amb materials reciclats.

Els materials són diversos tant en les fonts d'informació, com en les tècniques que es proposen utilitzar per a la creació final.

La temporització és flexible i es pot adaptar a les necessitats de l'alumnat. No obstant això, per qüestions de logística, es pretén començar a intervenir les llaunes de manera conjunta.

Activitats d'aprenentatge i avaluació

Activitats inicials

Temporització: 1 sessió

La primera sessió es dedica a introduir i profunditzar en la problemàtica del consum de deixalles tant a nivell global com local, i a explorar que se'n pot fer des del món de l'art. Discutim dinàmiques de consum i les seves repercussions ambientals per a identificar com l'art pot jugar un rol transformador en aquest context.

Introduïrem el concepte d'Art Reciclat o Trash Art, destacant l'obra de dos artistes de l'àmbit, Bordalo II i Sayaka Ganz. Analitzem les seves tècniques i missatges, i després examinem altres projectes inspiradors que amplien les perspectives mitjançant aquest llenguatge.

En aquesta sessió també prendrem temps per discutir amb les alumnes les seves percepcions de les instal·lacions de l'institut i identificar possibles àrees per a intervencions artístiques que millorin estèticament l'espai. Conclourem amb una presentació detallada de la proposta del projecte "Enllauna't", preparant les bases per a la participació activa de l'alumnat.

Com a tancament de la sessió, crearem un mural col·laboratiu digital (utilitzant Padlet) on les alumnes afegiran idees i recursos sobre sostenibilitat, amb l'objectiu d'integrar continguts treballats en la primera sessió i preparar-ne següent.

Activitats de desenvolupament

Temporització: 4 sessions

Per a les activitats de desenvolupament aplicarem la metodologia del Design Thinking¹⁰, basada en basa en cinc etapes principals: Empatitzar, Definir, Idear, Prototipar i Testar.

Per a empatitzar cal comprendre profundament la problemàtica de la crisi mediambiental i l'impacte del consum de deixalles a nivell personal i comunitari. Per a fer-ho es farà una visualització de documentals o vídeos curts sobre la crisi ambiental, seguits de debats en grup per discutir les emocions i reflexions sorgides. Treballaran amb una escaleta física on hauran de valorar cada visualització i extreure'n conclusions.

La proposta en si ja vindrà definida, treballar amb llaunes, però cal decidir de quina manera s'involucra a l'institut. Es farà una presentació on s'exposaran els criteris a seguir per a dissenyar el cartell. Dissenyen, per parelles, diferents cartells informatius que informaran de la tasca d'acumulació de llaunes, indicant on es poden trobar els punts de recollida.

Activitats de síntesi i estructuració

Temporització: 4 sessions

Per idear la proposta de cada grup treballarem el concepte de Moodboard. El farem servir per a recollir referències, inspiracions i marcar una pauta de treball basada en un disseny concret. Treballarem per parelles amb un arxiu compartit, fent servir l'aplicació Canva o Presentacions de Google. Es facilitarà un model a seguir per a guiar, de manera concreta a l'alumnat, en l'execució d'aquest Moodboard.

Per a prototipar o esbossar la proposta, farem servir una plantilla on cada grup sinteritzarà la seva proposta en forma d'esbós, en format físic, per a plantejar el resultat final.

Per a testar les propostes, farem una sessió de coavaluació. Farem grups rotatius de dues parelles per grup en les que es presentaran les seves propostes. Com a tancament, a través d'un nou mural col·laboratiu digital, l'alumnat i la docent comentaran en conjunt totes les propostes de l'aula.

Activitats d'aplicació i transferència

Temporització: 4 sessions

Amb totes les llaunes acumulades al llarg de la SA, treballarem la peça final per les parelles ja establertes durant la primera etapa de treball. Utilitzarem els colors primaris de pintura acrílica per a aconseguir les tonalitats desitjades seguint els esbossos i el moodboard, mentre que els detalls de les tipografies s'aplicaran amb retoladors acrílics (color blanc o negre).

¹⁰ La metodologia Design Thinking es defineix com un procés analític i creatiu que involucra a una persona en oportunitats per a la generació d'idees innovadores i que pren com a centre la perspectiva dels usuaris finals per experimentar, modelar i crear prototips, recopilar comentaris i redissenyar. (Arias-Flores, Jadán-Guerrero, & Gómez-Luna, 2019)

En acabat, dedicarem una sessió a enganxar les llaunes a l'espai institut, amb cinta doble cara o pistola de silicona. Realitzem fotografies, valorem l'activitat i l'alumnat entregará una rúbrica o comentari d'obra final la peça realitzada, a tall d'autoavaluació.

Els vectors

Aprenentatges competencials. L'alumnat aplica coneixements i habilitats adquirides en la resolució d'un encàrrec real, com ara la intervenció artística de l'espai del centre. Utilitzen diferents llenguatges i suports, i la resolució del repte permet una diversitat de respostes.

Perspectiva de gènere: Es donen visibilitat a artistes de diferents orígens i identitats de gènere.

Universalitat del currículum: El treball en parelles i grups cooperatius facilita la inclusió de tot l'alumnat, fomentant l'autonomia i la col·laboració amb activitats obertes que permeten diverses maneres de resolució.

Ciutadania democràtica i consciència global: S'aborda la comprensió de la realitat social, promovent valors d'equitat, justícia i igualtat. Es demana reflexió, implicació personal, compromís amb el medi ambient.

Qualitat de l'educació de les llengües: Es treballen fonts en diverses llengües en la visualització i la recerca d'informació.

Benestar emocional: Es proporcionen espais d'expressió grupal on l'alumnat pot compartir opinions, vivències i emocions amb les companyes i els companys.

Mesures i suports universals

Les accions i pràctiques docents, de caràcter proactiu i preventiu permeten flexibilitzar i integrar a tot l'alumnat en el procés d'aprenentatge per minimitzar les barreres d'accés. Altres mecanismes per garantir la convivència, el benestar, la motivació i el compromís de tota la comunitat educativa són els següents: Proporcionar materials visuals i auditius per a alumnes amb diferents estils d'aprenentatge, a més de la classe inicial d'exposició de la problemàtica. Exposar documentals, vídeos i materials visuals per complementar les explicacions teòriques i fer que els conceptes siguin més accessibles.

Fomentar el treball en parelles o grups petits per promoure la col·laboració i l'aprenentatge entre iguals. Es poden assignar rols específics dins dels grups per assegurar que tots l'alumnat participa activament. Fer ús d'eines digitals com Padlet i Canva per fer les activitats més accessibles i atractives.

D'altra banda, la persona docent actua com a guia, proporcionant suport continuat durant tot el procés. Això inclou facilitació de debats, ajuda en l'ús de les tecnologies i orientació en la resolució de dubtes o conflictes.

Facilitar plantilles per a la creació de moodboards i esbossos, així com guies detallades per a l'ús d'aplicacions digitals. Aquestes plantilles ajuden a estructurar el treball de l'alumnat i assegurar que segueixen els passos correctes.

La proposta "Enllauna't" inclou les següents mesures i suports universals:

- Aprenentatge entre iguals: Les alumnes comparteixen coneixements i aprenen els uns dels altres durant les diferents activitats.
- Avaluació formativa i formadora: Es fa ús d'autoavaluació i reflexió contínua, permetent als alumnes avaluar el seu propi progrés i també reben feedback constant.
- Treball cooperatiu: Treballen en parelles i grups petits.
- Ús d'instruments d'avaluació: S'utilitzen rúbriques i comentaris per valorar les propostes i el procés creatiu.
- Metodologies diverses: S'utilitzen diferents llenguatges i suports (oral, escrit, simbòlic, etc.) per abordar el repte.
- Proposta de resolució oberta que facilita diferents nivells de resposta: Les alumnes poden desenvolupar la proposta de manera flexible segons les seves habilitats i interessos.

Mesures i suports addicionals intensius

Les següents mesures van dirigides a l'alumnat amb PI de l'aula de primer d'ESO E, on s'ha dut a terme la situació d'aprenentatge. Contempla dos casos de perill d'abandó escolar i un cas de dislèxia.

Casos de Perill d'Abandó Escolar:

Programes de Motivació i Recompensa: Establir programes que incentivin l'assistència i la participació a través de recompenses. La recompensa és penjar la seva peça al passadís i poder escollir la seva parella de treball.

Cas de Dislèxia:

També es contempla el treball en grup com a suport al cas de dislèxia.

Instruccions Clarament Estructurades: Proporcionar instruccions pas a pas, tant de manera escrita com oral, per assegurar la comprensió.

Suport Personalitzat: Sessions de suport individual o en petit grup i donar suport addicional.

Temps Addicional: Oferir més temps per a la realització de tasques i activitats si ho necessita.

5.2. Rúbrica d'avaluació

Per al procés d'avaluació, es precisa tenir presents diferents criteris que responen a les competències treballades.

Les competències que s'avaluen a través de la rúbrica d'avaluació són:

Competència ciutadana.

Es valora a través de la participació activa en el projecte, el respecte per les opinions dels altres, la capacitat de treballar en equip i contribuir positivament en el grup classe. Els alumnes han de demostrar responsabilitat i compromís amb el projecte i les accions que desenvolupen.

Competència digital.

S'avalua mitjançant l'ús d'eines digitals per a la recerca, la creació del moodboard amb aplicacions com Canva, així com la presentació de les seves propostes i la interacció amb els formats digitals proposats.

Competència específica 3 (CE3). Representar idees, formes i emocions, utilitzant els llenguatges, les tècniques i els mitjans propis de l'àmbit, a través de processos analítics i creatius, per desenvolupar la imaginació, la comunicació i l'autoconfiança.

Es valora la capacitat dels alumnes per expressar idees i emocions a través de les seves creacions artístiques. Això inclou l'ús de tècniques i materials diversos per representar els conceptes desitjats.

Competència específica 4 (CE4). Connectar idees i coneixements, aplicant-los, donant nous sentits, en projectes artístics de contextos diversos per fomentar una mirada creativa multidimensional.

S'avalua la capacitat de l'alumnat per relacionar els coneixements adquirits en diferents etapes de treball i aplicar-los en la creació del seu projecte artístic.

Competència específica 6 (CE6). Realitzar projectes, disciplinaris o transdisciplinaris, personals o col·lectius, a partir de situacions i establint connexions amb la realitat propera, amb implicació i compromís, per comunicar, reflexionar i resoldre problemes.

Es valora l'habilitat per gestionar un projecte complet des de la concepció fins a la realització final, incloent-hi la planificació, l'execució i l'avaluació. Això implica treballar de manera col·laborativa, prendre decisions, resoldre problemes i presentar els resultats de manera clara i efectiva.

6. Pràctica reflexiva

6.1. Viabilitat de la intervenció

La implementació de la proposta d'Enllaunat, que contempla l'art reciclat com a mecanisme d'intervenció de l'espai construït per a una millora del sentiment de pertinença de l'alumnat a l'institut, s'ha aplicat de manera parcial, però amb l'objectiu d'obtenir resultats durant el període de pràctiques II.

La Situació d'Aprenentatge s'ha dissenyat d'acord amb una diagnosi concreta i específic aplicat al centre i és per això que la seva continuació i extensió a la resta de grups de 1r d'ESO i posteriors cursos és altament viable.

La motivació de l'alumnat s'ha vist afectada pel fet de poder intervenir l'espai que habiten en el seu dia a dia, fet que rarament esdevé en l'INS Gabriela Mistral.

A continuació es detalla de quina manera s'ha aplicat, parcialment, la situació d'aprenentatge, tenint sempre presents els factors extrínsecs de temps, espais i altres recursos.

6.2. Descripció de les sessions

Sessió 1

Dimarts dia 02 d'abril

Horari: 11:20h – 12:20h.

Modalitat: Presencial. Aula convencional.

Tema: Sessió d'introducció.

Material: Ordinador.

Enllaços continguts:

https://docs.google.com/presentation/d/18fNQ3zaV5eTQJDBpow3tsFXEA_DDRNPD3ypm0znM2yE/edit?usp=sharing

<https://padlet.com/rogersagarra/enllaunat>

Es va començar la primera sessió passant llista, observant l'absència de dos alumnes. Un d'ells assistia a l'aula d'acollida, mentre que l'absència de l'altre no estava justificada.

Durant una sessió prèvia a les vacances de Setmana Santa, es va introduir breument el tema de la unitat, relacionant-ho amb el consum sostenible, i es va demanar a l'alumnat que recopilés llaunes consumides durant aquells dies de descans. Així doncs, la classe va començar demanant les llaunes que havien acumulat, un inici visual i tangible per presentar el tema de la situació d'aprenentatge amb una presentació digital que introduïa algunes dades sobre el reciclatge i consum de llaunes. Tal com s'esperava, no tothom va portar llaunes; de fet, només unes poques alumnes en van portar. Existia aquesta possibilitat, però es va veure recolzada, gràcies a la cantina del centre, on es va col·locar un punt de recollida de llaunes.

Amb aquesta posada en escena, es va repassar entre totes algunes dades de reciclatge genèriques, com les estadístiques de reciclatge a escala local i global, i es van repassar alguns conceptes bàsics sobre el reciclatge, com la importància de la reducció dels residus i la reutilització dels materials.

Després d'aquesta revisió, es va aprofundir en la problemàtica que ens ocupava i un dels eixos centrals de la sessió, el consum de residus i el potencial de reciclatge de les llaunes. L'objectiu principal era prendre consciència d'aquesta problemàtica i explorar què es podia fer des del món de l'art.

Aquest context va servir per introduir el concepte d'Art Reciclat o Trash Art, i es van presentar dues artistes referents en aquest camp: Sayaka Ganz i Bordalo II. Es van comentar algunes de les seves obres més emblemàtiques a través de la presentació digital, però també es van explorar les seves pàgines web oficials per aprofundir en el seu treball i veure com aquests artistes utilitzen els materials reciclats per crear obres que critiquen el consum excessiu i la producció de residus.

L'elecció de dos artistes com a referents principals va ser estratègica per garantir una introducció comprensible a l'Art Reciclat, donat que l'alumnat no tenia coneixements previs sobre aquest tema. Després d'aquesta introducció més detallada, es van presentar altres artistes amb obres menys conegudes, però igualment rellevants per diversificar les perspectives sobre aquesta disciplina.

Amb aquest marc establert, es va donar pas a un diàleg més explícit amb l'alumnat, fomentant un espai per a l'intercanvi d'opinions sobre l'espai físic de l'INS Gabriela Mistral. Les opinions inicials van ser majoritàriament negatives, amb descripcions que comparaven l'institut amb una presó, destacant la seva estètica antiga i l'ús predominant de maons a les seves estructures. Vist que totes les opinions expressades eren negatives, es va dirigir el diàleg cap a com es podria transformar aquesta percepció a través de l'art.

La resposta va ser encoratjadora, amb diverses propostes creatives emergint del grup. Una idea particularment interessant va ser que cada alumne pogués intervenir una totxana, personalitzant-la. També es van proposar idees com pintar les portes de l'institut, mostrant en tot moment una voluntat de millorar visualment el seu entorn i fer-lo propi.

Finalment, amb la idea de projectar la creativitat de l'alumnat en una iniciativa concreta, es va introduir el projecte 'Enllauna't'. Aquest projecte va ser dissenyat com una base sobre la qual podrien expressar les seves idees, combinant les seves propostes amb els objectius educatius de la unitat. Encara que inicialment van mostrar certa reticència, l'entusiasme va créixer visiblement un cop es van mostrar exemples pràctics de com podrien implementar les seves idees.

Per finalitzar la sessió, es va demanar que, en parelles, accedissin a un Padlet en línia on escriurien les seves propostes i les veurien projectades instantàniament a la pissarra digital. Una proposta de millora seria acotar encara més el marge de propostes de l'alumnat, amb l'objectiu d'obtenir resultats més concrets i homogenis. Les indicacions per a fer les propostes eren massa obertes a interpretació i, com a tal, els resultats van ser prou dispersos.

Sessió 2

Dijous dia 04 d'abril

Horari: 9:00h – 10:00h.

Modalitat: Presencial. Aula convencional.

Tema: Esbós de cada proposta.

Material: Ordinador i llapis de colors

Enllaços contingut:

<https://docs.google.com/presentation/d/1D0-U9OP58i3MuLtB1Yktbvd8qRjkNubN8MFhUvMJi9c/edit?usp=sharing>

Per a la segona sessió, la llista d'assistència va començar amb tota la classe present. Es va presentar una rúbrica d'avaluació sintetitzada per donar claredat als criteris d'avaluació.

Inicialment, la proposta consistia a introduir a l'alumnat el concepte de moodboard de manera accessible, plantejant la creació digital i per parelles del disseny de les seves llaunes, per després aplicar-lo a l'aula de plàstica. No obstant això, tenint en compte el temps limitat i la necessitat de prioritzar resultats físics palpables sobre els quals es poguessin extreure conclusions útils, es va optar per adaptar l'activitat. En lloc de treballar el moodboard, que molt probablement ocuparia dues sessions extres, es va decidir repartir fulls de format dinA3, sobre els quals l'alumnat hauria d'esbossar les seves propostes.

L'objectiu principal de la sessió era recollir aquestes propostes per tal de poder fer comandes de material adequat i afrontar les següents sessions amb tots els recursos necessaris.

Els fulls proporcionats a l'alumnat presentaven una retícula d'icones en forma de llauna. Cada parella d'alumnes havia de plasmar el seu disseny respectant tres principis fonamentals: l'ús exclusiu del català, la consistència en una tipografia comuna, i un disseny base, de les llaunes, que unificava cada proposta.

Per formar les parelles, es va implementar una dinàmica senzilla però eficaç. Es van repartir post-its amb noms d'animals repetits entre l'alumnat. Aquest mètode va servir per evitar una segregació per gènere, molt habitual en aquests casos, i fomentar la col·laboració entre elles, i també trencar les dinàmiques habituals de grup d'una manera més lúdica. La consigna era que l'alumnat imités el soroll de l'animal assignat per trobar-se amb la seva parella designada. Encara que no tothom va seguir la instrucció al peu de la lletra, i alguns es van entusiasmar massa, l'objectiu de formar les parelles es va assolir satisfactòriament.

Una vegada organitzades per parelles, l'alumnat es va disposar a treballar en el disseny dels seus esbossos sobre les làmines que havien rebut. La sessió va transcórrer en un ambient de col·laboració i creativitat, amb l'alumnat intercanviant idees i explorant diferents enfocaments per al seu treball. Algunes van fer ús de la pantalla de l'ordinador portàtil per calcar la tipografia escollida, iniciativa que es va valorar positivament.

Al final de la sessió, es van recollir les làmines amb les propostes, amb satisfacció de veure la motivació que mostraven i la comprensió de la proposta. Aquests esbossos servien de base per a les següents sessions del projecte, on l'alumnat plasmaria els seus dissenys preliminars en creacions artístiques tangibles.

Aquell dia algunes alumnes van portar llaunes extres que havien oblidat portar el primer dia.

Figura 1: Esbossos de la proposta. Font: Fotografia pròpia.

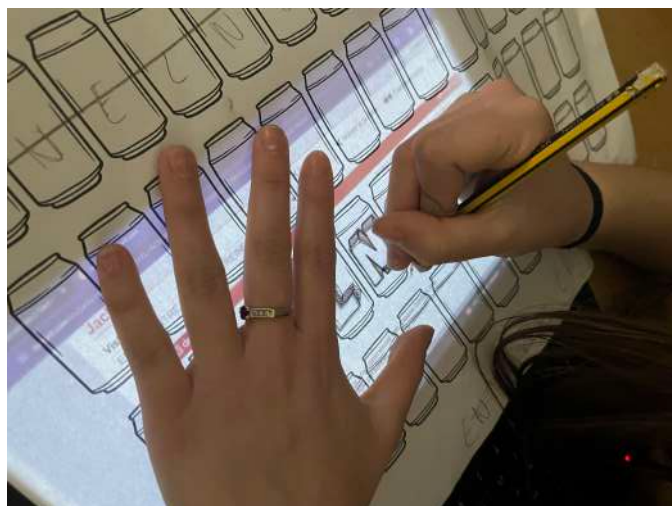

Figura 2: Esbossos de la proposta. Font: Fotografia pròpia.

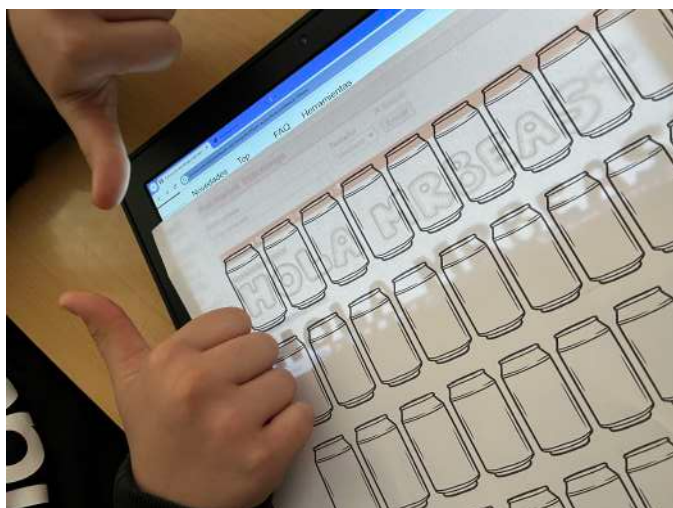

Figura 3: Esbossos de la proposta. Font: Fotografia pròpia.

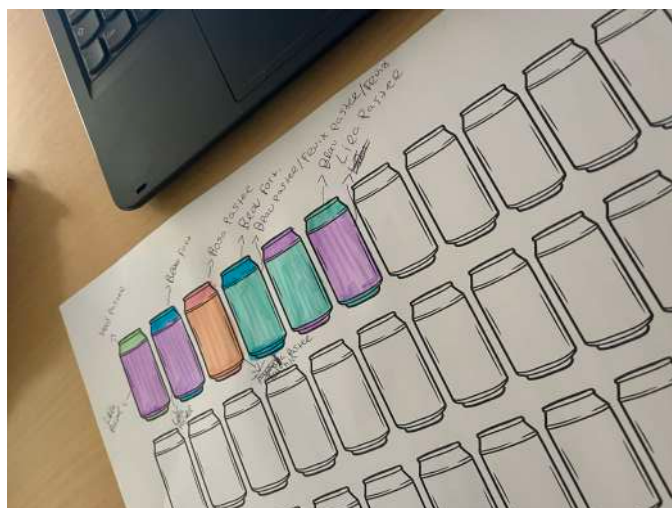

Figura 4: Esbossos de la proposta. Font: Fotografia pròpia.

Figura 5: Esbossos de la proposta. Font: Fotografia pròpia.

Sessió 3 - 5

Dimarts dia 9, dijous dia 11 i dimarts dia 16 d'abril.

Horari: de 11:20h – 12:20h. i de 9:00h – 10:00h.

Modalitat: Presencial. Aula de plàstica.

Tema: Pintar les llaunes.

Material: Ordinador i llapis de colors

Per a les sessions següents, la llista d'assistència es va passar seguint el protocol habitual, assegurant que tot l'alumnat estava present i demanant-los que agafessin el material necessari per anar a l'aula de plàstica.

Totes les alumnes sabien què havien de fer. El repte va ser establir un ordre per a l'abastiment de material i altres gestions logístiques, com protegir les taules, preparar les paletes, pinzells i pintura. La pintura utilitzada va ser acrílica. Idealment, s'haurien pogut utilitzar colors primaris per aprofundir en la teoria dels colors pigment, però, com en la sessió anterior, es va prioritzar la practicitat per obtenir resultats reals d'intervenció de l'espai.

Les alumnes es van organitzar en parelles amb els seus esbossos per treballar. Les instruccions eren començar pintant la base de les llaunes i, un cop acumulades les necessàries, pintar-hi les lletres amb la tipografia requerida.

Durant la primera sessió, tothom es va dedicar a aquesta tasca amb èxit. Tot i això, hi va haver parelles que van escriure paraules i d'altres que van escriure frases, la qual cosa va fer que el volum de feina fos desigual. Aquesta també ha estat una àrea de millora, emmarcada en la necessitat d'acotar o guiar més les bases de les propostes.

Durant la quarta sessió, algunes alumnes ja van començar a pintar les tipografies, utilitzant retoladors acrílics seguint el patró de l'esbós inicial.

Algunes alumnes, tot i haver estat avisades, van necessitar més llaunes de les disponibles per grup. No obstant això, es van comprometre a portar-ne més i així ho van fer. La seva motivació era evident, ja que el projecte començava a agafar forma i demostraven voluntat d'involucrar-s'hi.

Figura 6: Desenvolupament de la proposta. Font: Fotografia pròpia.

Figura 7: Desenvolupament de la proposta. Font: Fotografia pròpia.

Figura 8: Desenvolupament de la proposta. Font: Fotografia pròpia.

Figura 9: Desenvolupament de la proposta. Font: Fotografia pròpia.

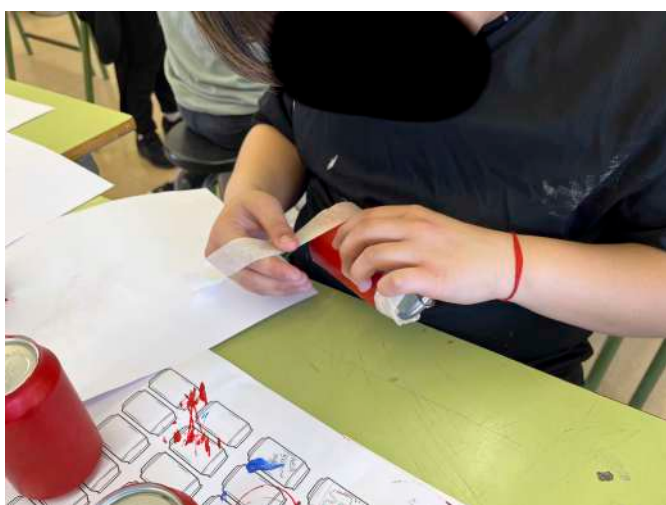

Figura 10: Desenvolupament de la proposta. Font: Fotografia pròpia.

Figura 11: Desenvolupament de la proposta. Font: Fotografia pròpia.

Sessió 6

Dijous dia 18 d'abril

Horari: 9:00h – 10:00h.

Modalitat: Presencial. Aula convencional.

Tema: Pintar les llaunes + tipografies.

Material: Ordinador i llapis de colors

L'última sessió es va iniciar, com sempre, passant llista i dirigint-se a l'aula de plàstica per continuar amb el treball. En aquest punt, totes les parelles d'alumnes estaven dibuixant les tipografies sobre les llaunes.

El dia anterior, per complir amb els requisits del centre per intervenir l'espai, es van comprar plafons d'OSB. Prèviament, es va mantenir una reunió amb un membre de l'equip directiu, concretament la secretaria del centre, responsable de les intervencions a l'espai. Es va fer palès la reticència del centre a penjar o exposar qualsevol cosa que no respecti una estètica concreta. Per aquest motiu, es va acordar fer-ho en plafons de fusta i penjar-los amb argolles i ganxos.

D'aquesta manera, el grup que ja havia finalitzat el seu disseny de llaunes en aquella mateixa sessió va poder enganxar-les en un dels plafons de fusta.

Figura 12: Definint tipografies. Font: Fotografia pròpia.

Figura 13: Definint tipografies. Font: Fotografia pròpia.

Figura 14: Definint tipografies. Font: Fotografia pròpia.

Sessions amb la Mentora:

Les darreres sessions van ser dirigides per la meva mentora amb l'objectiu de finalitzar la unitat.

Totes les alumnes van finalitzar les seves propostes i van poder exposar-ne els resultats de manera òptima, en una paret de l'institut.

Cal dir que una de les obres ha patit una intervenció, que ha fet malbé una de les llaunes d'un dels conjunts exposats, però la resta continuen complint la seva funció.

Figura 15: Alguns plafons finalitzats. Font: Fotografia presa per la mentora Paula Fernández.

Figura 16: Plafons exposats a l'espai institut. Font: Fotografia presa per la mentora Paula Fernández.

Figura 17: Plafons exposats a l'espai institut. Font: Fotografia presa per la mentora Paula Fernández.

Figura 18: Plafons exposats a l'espai institut. Font: Fotografia presa per la mentora Paula Fernández.

6.3. Metodologia d'avaluació

La SA "Enllauna't" contempla un tipus d'avaluació continuada on es fa un seguiment de les diferents avaluacions recollides durant tot el procés d'aprenentatge. La intenció és donar importància a totes les etapes del treball, recollint la puntuació final en percentatges recollits a través dels diferents indicadors de la rúbrica d'avaluació i autoavaluació.

Aquest tipus d'avaluació pretén fer valdre el procés, en sintonia amb el resultat final. Permet informar a l'alumnat dels objectius plantejats, les competències que es treballen i facilita l'acompanyament a les possibles dificultats d'aprenentatge de cada alumne. Així mateix, els coneixements previs al tema que cal reforçar (teoria del color) per la pràctica d'"Enllauna't" també són valorats.

6.4. Enquestes a l'alumnat

Els resultats de l'enquesta inicial, realitzada prèviament a la implementació de la situació d'aprenentatge "Enllauna't", indiquen una vinculació emocional favorable pel que fa al sentiment de pertinença a l'institut, però amb un marge de millora considerable; les dades mostren també, que l'alumnat tenia una percepció mixta sobre diversos aspectes de la seva experiència escolar.

L'apreciació dels espais físics per part de l'alumnat de 1r d'ESO E, són valorats de manera generalment negativa en la primera enquesta i, d'altra banda, la identificació amb els valors de l'institut i el sentiment de comunitat també presentaven espai per a la millora.

Respecte a l'enquesta de valoració contestada per l'alumnat, posteriorment a la implementació d'"Enllauna't", les dades indiquen que la situació d'aprenentatge ha tingut un impacte positiu en diversos aspectes de l'experiència educativa de l'alumnat.

Si analitzem les dades de les dues enquestes, en comparativa, la segona enquesta realitzada després de la implementació de la situació d'aprenentatge (SA) "Enllauna't" revela una sèrie de resultats positius que reflecteixen l'impacte d'aquesta iniciativa en l'experiència educativa de l'alumnat.

L'alumnat mostra un increment en el sentiment de pertinença al seu institut després de la SA, amb una mitjana de respostes de 4.2. Aquesta percepció, incrementada un cop aplicada la intervenció, indica una millor integració i connexió amb la comunitat escolar. Pel que fa a l'adequació dels continguts, la majoria de les alumnes consideren que eren adequats al seu nivell acadèmic, tot i que hi ha una certa variabilitat en les respostes, suggerint la necessitat de continuar adaptant els materials per a tots els nivells d'aprenentatge, fet que pot ser fruit de la implementació parcial d'"Enllauna't".

Un aspecte destacat és l'augment de la consciència ambiental de l'alumnat, amb una mitjana de 3.4, demostrant que la SA ha tingut un impacte positiu en la seva percepció sobre la sostenibilitat. A més, l'alumnat ha tingut una experiència majoritàriament positiva treballant en equip, amb una mitjana, també, de 3.4, tot i que hi ha marge per millorar les dinàmiques de col·laboració per assegurar una participació efectiva de tots els membres del grup.

La motivació durant el procés de treball ha estat prou elevada, però igualment existeix la possibilitat d'implementar estratègies que augmentin l'entusiasme i l'interès de l'alumnat en futurs projectes. L'alumnat també senten que han tingut més oportunitats d'expressar-se com a individus dins de l'institut després de la SA, amb una mitjana de 3.4, reflectint una millora en les vies d'expressió personal i creativa proporcionades per la SA.

La satisfacció general amb els resultats del projecte és moderadament alta, amb una mitjana de 3.2, indicant que la major part de l'alumnat estan contents amb el que han aconseguit. La seva identificació amb l'espai construït ha millorat exponencialment, de 2.1 a 3.7, mostrant que les alumnes perceben una millora respecte a com els espais de l'institut els representen, demostrant que les intervencions artístiques aplicades, han ajudat al fet que l'alumnat se senti més identificat amb l'entorn físic de l'institut.

Finalment, es detecta un interès significatiu en participar en més activitats que impliquin la intervenció dels espais de l'institut, amb una mitjana de 3.2. Aquesta receptivitat positiva indica que l'alumnat està obert a continuar amb projectes similars que promoguin la creativitat i la sostenibilitat.

6.5. Entrevista a docents

Un cop aplicada la intervenció al centre, es realitzen entrevistes a Paula Fernández Criado (Entrevistada 2) i Naiara García Márquez (Entrevistada 1), les dues docents del centre que apliquen l'assignatura d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual al centre, i se n'extreuen les següents valoracions:

La primera categoria fa referència a la percepció de l'espai, i la primera subcategoria on descriuen els seus espais de treball, que són l'aula ordinària i l'aula de plàstica. En aquest apartat l'entrevistada 1 destaca la bona il·luminació dels espais i l'amplitud extra de l'aula ordinària, que aporta la ràtio dels grups de primer d'ESO (20 alumnes), fet que troba a faltar a l'aula de visual i plàstica, on els espais són més amplis i dificulta, diu, la gestió d'aula. L'entrevistada 2 també menciona que l'aula de plàstica pot ser massa àmplia i que, aquest fet, convida a la dispersió en alguns casos. No obstant destaca la seva lluminositat i comenta que en funció del que hagi treballat es trasllada o no de l'aula ordinària a la d'especialitat. Posa per davant la disposició de les taules i cadires en un espai reduït (aula ordinària) on l'alumnat no pugui circular i estigui més controlat per la docent i centrat en la tasca encomanada.

En relació amb la segona subcategoria, es pregunta a les docents sobre de les limitacions del disseny actual de l'espai i com aquest afecta l'ensenyament. L'entrevistada 1 no destaca res en concret, sinó que argumenta que el sistema educatiu es basa en un sistema autoritari i sedentari que retén als alumnes asseguts durant vuit hores, sense altres possibilitats i que és aquest sistema, comenta ella, qui posa dificultats a l'ensenyament. D'altra banda, l'entrevistada 2 sí que fa referència al disseny de l'espai educatiu i destaca la poca versatilitat del mobiliari. Comenta que el pes dels pupitres, els pupitres en si mateixos i la seva disposició no conviden a les dinàmiques de grup ni les faciliten. Parla també del manteniment del mobiliari, i destaca la importància del correcte manteniment i el bon estat de l'espai educatiu com a motor d'implicació de l'alumnat en mantenir-lo correctament.

Pel que fa a la segona categoria sobre l'impacte de l'espai en l'aprenentatge i la primera subcategoria que fa referència com l'entorn físic pot influir en la motivació i la creativitat de l'alumnat, l'entrevistada 1 diu que no ho sap, i remet un cop més a l'organització del sistema educatiu com en la pregunta anterior. No obstant això, l'entrevistada 2, comenta que els espais en si mateixos, propicien diferents actituds i dinàmiques que transcendeixen a la motivació, i parla de la importància de l'espai en relació amb l'activitat didàctica que es durà a terme. Posa alguns exemples de disposició de l'espai com: les taules en cercle per a generar un debat; taules i cadires unipersonals mirant a la pissarra per a generar un ambient de màxima concentració i seguir uns passos acurats; taules en forma d'illes o agrupades per a treballar de manera cooperativa o en grup. En cas de fer servir l'espai exterior, destaca la necessitat d'acotar molt l'activitat abans de sortir de l'aula, ja que en cas de no fer-ho podria facilitar la dispersió del grup.

Respecte a la segona subcategoria d'aquesta categoria, que fa referència a les dinàmiques de grup, l'entrevistada 1 comenta que és positiu treballar amb altres distribucions de treball, com per exemple en grups reduïts, però creu que és difícil fer-ho si l'alumnat no està acostumat a fer-ho. L'entrevistada 2, diu que l'espai i la seva distribució afecta de forma total a les dinàmiques de grup i fa especial èmfasi en la manera de seure de l'alumnat; seure correctament facilita la recepció i atenció del grup classe.

La tercera categoria vol plantejar possibles millores a la intervenció. La primera subcategoria d'aquest apartat fa referència a plantejar possibles canvis en l'espai educatiu. L'entrevistada 1 no en destaca cap en concret. L'entrevistada 2 comenta que potser caldrien aules més grans, ja que s'ha trobat que en alguns centres són molt reduïdes i això els crea malestar.

La segona subcategoria, fa referència directa a la intervenció i la respon l'entrevistada 2, ja que l'entrevistada 1 encara no l'havia aplicat en el moment de fer l'entrevista. Comenta que les alumnes se senten orgulloses de la feina feta i que veuen més sentit al que fan. Assegura que és molt especial per elles i ells; els il·lusiona veure els resultats del seu esforç més enllà de la nota. Parla també del fet que suposa un punt de partida i un increment de la motivació per futurs projectes.

La quarta categoria remet al context del centre en referència a la intervenció o alteració de l'espai construït. En la primera subcategoria se'ls pregunta en quina mesura l'institut permet i recolza la intervenció de l'espai. La resposta per part de les dues entrevistades és rotunda: de cap manera.

La segona subcategoria d'aquest apartat pretén aprofundir en aquesta qüestió i se'ls demana que parlin d'algun cas en què sí que han tingut ocasió de fer-ho. L'entrevistada 1 comenta que en alguna ocasió ha pogut exposar treballs fets a l'aula, però res més. No obstant assegura que en altres centres sí que ha dut a terme projectes per a millora de l'entorn, de caràcter transversal i alguna pintura mural. L'entrevistada 2 comenta que quan ho han fet ha estat demanant permís i no perdó. D'altra banda, també argumenta que si en alguna ocasió ho ha pogut fer ha estat invertint temps fora del seu horari establert i que quan és així, i l'horari no ho facilita, també suposa una dificultat afegida.

La cinquena i darrera categoria, fa referència a la valoració d'"Enllauna't". L'entrevistada 1 considera que fora bo afegir-hi més sessions de consciència mediambiental i considerar que la proposta sortís d'una pluja d'idees o d'una elecció entre diverses. L'entrevistada 2 comenta que amb un augment del pressupost es podrien professionalitzar més eficientment les propostes.

Pel que fa a la segona subcategoria de la secció, l'entrevistada 1 considera que la proposta estimula les competències de l'alumnat i destaca el treball en equip i el plantejament de cada proposta. L'entrevistada 2, també considera que és estimulant per a l'alumnat pel que fa a competències, i valora que es podria, també, donar més protagonisme a l'alumnat en la instal·lació de la proposta i el disseny espacial de les peces finals.

Finalment, amb la darrera subcategoria es demana una valoració general de projectes que impliquin la intervenció de l'espai i com aquestes poden incidir en la motivació de l'alumnat i en el seu sentiment de pertinença a l'institut. L'entrevistada 1, creu que han de ser projectes amb una molt bona base teòrica i pràctica elaborats entre tot un equip docent, perquè tothom entengui el sentit i es busquin les millors propostes entre tots. Pel que fa a la motivació i sentiment de pertinença, afegeix, que haurien de ser projectes transversals i de llarga durada. L'entrevistada 2 confia en aquest tipus de projectes i opina que a través d'aquest tipus de propostes l'alumnat s'apodera de l'espai i se senten més part d'aquest.

D'aquesta taula de categorització, destaquen algunes conclusions rellevants que se'n desprenen de les valoracions obtingudes:

Les entrevistes revelen que l'espai físic té un impacte significatiu en la dinàmica d'aprenentatge i la motivació de l'alumnat. Tant l'entrevistada 1 com l'entrevistada 2 coincideixen a dir que les característiques de l'aula, i factors com la il·luminació i l'amplitud, poden influir en la concentració i la dispersió de l'alumnat. La flexibilitat i la versatilitat del mobiliari es destaquen com aspectes clau per afavorir una millor organització i participació.

Els resultats també subratllen la necessitat d'adaptar l'entorn educatiu i les metodologies a les necessitats específiques de cada situació. L'entrevistada 2 destaca la rellevància de disposar els espais de maneres diverses segons l'activitat didàctica, ja sigui per fomentar el debat, la concentració individual o el treball cooperatiu.

Pel que fa a la intervenció "Enllauna't", es percep un impacte positiu en l'alumnat, amb una major implicació i sentiment de realització personal. El fet de veure un resultat tangible del seu treball, fomenta un major compromís i orgull entre l'alumnat, el que suggereix que aquest tipus de projectes poden ser un motor de motivació i desenvolupament de competències clau.

Les entrevistes també posen de manifest els reptes associats a la implementació de canvis en l'espai educatiu per part de l'equip directiu del centre. Tot i que ambdues entrevistades veuen el valor de modificar i personalitzar l'entorn, assenyalen que sovint és difícil obtenir permís o suport institucional per a dur a terme aquest tipus d'intervencions.

Finalment, es destaca la necessitat de projectes amb una base teòrica i pràctica sòlida, desenvolupats de manera col·laborativa entre el professorat. La integració transversal i a llarg termini d'aquests projectes pot augmentar la motivació de l'alumnat i enfortir el seu sentiment de pertinença a l'institut. La implicació activa de l'alumnat en tot el procés, és un factor central per a assolir l'èxit d'aquestes propostes.

7. Proposta de continuïtat al centre

La proposta "Enllauna't", implementada en l'assignatura d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual, ha demostrat ser altament viable com a projecte de continuïtat al centre. Després del segon període de pràctiques i l'aplicació inicial amb el grup de primer d'ESO E, la mentora va decidir expandir la iniciativa a la resta de grups de primer, evidenciant l'èxit i la receptivitat de la proposta.

Per assegurar una continuïtat efectiva, es considera important establir "Enllauna't" com un projecte transversal i adaptable a les necessitats i motivacions dels grups classe. De cara al futur, es pot considerar la creació d'un punt de recollida de llaunes a la cantina, on durant un període determinat s'acumulin les llaunes consumides a l'institut. Aquesta recollida permetria fomentar una consciència mediambiental a l'institut i facilitaria una implementació de la Situació d'Aprenentatge més integrada i contextualitzada.

Un aspecte clau per a l'èxit del projecte, seria fer-lo més participatiu i pactat amb l'alumnat. Això es podria aconseguir presentant l'instrument – en aquest cas, les llaunes – i proposant a l'alumnat que desenvolupin una proposta artística utilitzant aquest material. Aquest enfocament pretén donar veu a l'alumnat, però també fomentar el seu compromís i implicació en el projecte. Les valoracions obtingudes a partir de les entrevistes amb les docents reforcen aquesta perspectiva.

Tanmateix, s'han identificat dificultats pel que fa a la implementació de canvis a l'espai educatiu, sovint dificultats per la manca de suport de l'equip directiu. Superar aquestes barreres requerirà un esforç i una planificació curosa, per garantir que el projecte pugui perdurar en el temps o adoptar altres formes, igualment sostenibles i beneficiosos per a tots els implicats.

8. Conclusions

Les conclusions que s'exposen a continuació són el resultat de l'aplicació dels objectius mencionats en l'apartat 2.3. d'aquest treball.

L'objectiu general és fomentar una vinculació positiva entre l'alumnat i l'institut a través de l'apropiació de l'espai educatiu.

L'alumnat ha conegut la tècnica del TrashArt o Art Reciclat. Ha après que es pot aplicar l'art com a mitjà d'intervenció de l'espai i que funciona com a mecanisme d'expressió i representació personal. Aquesta tècnica els ha permès veure com els objectes de rebuig poden transformar-se en obres d'art discursives, contribuint no només a la seva representació identitària, sinó també a una major consciència ambiental i creativa. Aquesta activitat ha ajudat, efectivament, a demostrar que l'art pot ser una eina poderosa per fomentar la identitat personal i col·lectiva, així com per millorar la percepció i la valoració del seu entorn immediat.

Els objectius específics:

Analitzar la relació entre l'entorn físic de l'institut i la percepció de l'alumnat sobre la pertinença i la identitat institucional.

L'objectiu s'ha complert i efectivament se'n poden extreure conclusions d'aquesta anàlisi. El cas és que l'alumnat del grup de primer d'ESO E experimenta un sentiment de rebuig envers l'entorn físic. Un sentiment que es va percebre durant el període d'observació i que es va poder constatar, també, a través d'una enquesta. Aquest rebuig sembla estar associat a la manca de personalització i a la percepció de l'espai com a poc acollidor i extremadament funcional.

Identificar àrees de millora a l'espai escolar que puguin enfortir la connexió emocional i la identificació amb la institució.

L'objectiu s'ha complert. L'àrea de millora més clara i sobre la qual s'ha implementat la situació d'aprenentatge és la de poder disposar d'espais d'expressió o exposició d'obres a l'institut, on l'alumnat pugui veure reflectida la seva feina o pugui, d'altra banda, intervenir o plantejar projectes de llarga durada. Aquests espais permetrien una major interacció amb el medi, reforçant la sensació d'integració i orgull per part de l'alumnat.

Dissenyar i implementar, completament o parcialment, intervencions de l'espai escolar que fomentin un sentit de pertinença i responsabilitat compartida.

La proposta dissenyada s'ha aplicat de manera parcial, però ha assolit l'objectiu últim d'intervenir l'espai escolar per fomentar un sentit de pertinença i responsabilitat compartida; la qual cosa ha millorat la vinculació emocional de l'alumnat amb l'entorn educatiu.

Els resultats indiquen que, a través de l'apropiació de l'espai educatiu i la participació en projectes artístics col·lectius, es pot fomentar un sentiment més profund de pertinença i identitat col·lectiva, així com una major motivació i compromís en la comunitat educativa.

Millorar, a través de la intervenció, la percepció de l'alumnat sobre la seva relació amb l'institut.

Si contrastem les enquestes realitzades a l'alumnat, podem constatar que la percepció de l'alumnat sobre la seva relació amb l'institut ha millorat significativament després de la intervenció. Les alumnes manifesten un major sentiment de pertinença i una major satisfacció amb l'entorn escolar. Aquest canvi positiu es pot reflectir en una actitud més proactiva i una disposició més favorable a participar en futures activitats i projectes col·lectius.

Treballar Cooperativament

L'objectiu de treballar cooperativament s'ha assolit de manera efectiva durant la intervenció. Les enquestes realitzades a l'alumnat mostren una valoració positiva del treball en equip, amb una puntuació mitjana de 3,7 sobre 5. Això indica que l'alumnat ha valorat molt positivament la col·laboració i la cooperació, necessàries per dur a terme el projecte, fomentant un ambient de treball col·lectiu i reforçant les habilitats socials i de comunicació entre l'alumnat.

Promoure la Consciència Mediambiental

La intervenció "Enllauna't" ha aconseguit fomentar notablement la consciència mediambiental entre l'alumnat de 1r d'ESO E. Les enquestes reflecteixen que més de la meitat de la classe ha atorgat la màxima puntuació en aquesta qüestió. Treballant amb deixalles i promovent la reutilització de materials, l'alumnat ha pogut comprendre, d'una manera pràctica la importància de la sostenibilitat. A través d'una situació d'aprenentatge, han interioritzat conceptes relacionats amb la reducció de residus i l'impacte ambiental, desenvolupant una mentalitat més respectuosa amb el medi ambient.

9. Bibliografia

Acaso, M. (2013). *Pedagogías invisibles: El espacio del aula como discurso*. Noveduc.

Alexander, V., García, T., & Requena, P. (2024, abril 21). *Un espai d'aprenentatge centrat en l'alumne*. *Creu de Saba Junior Report*. Retrieved from <https://creudesaba.junior-report.media/un-espai-daprenentatge-centrat-en-lalumne/>

Arias-Flores, H., Jadán-Guerrero, J., & Gómez-Luna, L. (2019). *Innovación Educativa en el aula mediante design thinking y game thinking*. *Hamut'ay*, 6(1), 82-95. <http://dx.doi.org/10.21503/hamu.v6i1.1576>

Barrett, P. S., Zhang, Y., Davies, F., & Barrett, L. C. (2015). *Clever classrooms: Summary report of the HEAD project*.

Barker, R. G., & Gump, P. V. (1964). *Big School, Small School: High School Size and Student Behavior*. Stanford University Press.

Barrett, P., & Zhang, Y. (2009). *Optimal learning spaces: Design implications for primary schools*. SCRI Research Report. https://www.researchgate.net/publication/228356048_Optimal_Learning_Spaces_Design_Implications_for_Primary_Schools

Barrett, P., Davies, F., Zhang, Y., & Barrett, L. (2015). *The impact of classroom design on pupils' learning: Final results of a holistic, multi-level analysis*. *Building and Environment*, 89, 118-133. <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2015.02.013>

Burton, J. M., Horowitz, R., & Abeles, H. (1999). *Learning in and through the arts: The question of transfer*. *Studies in Art Education*, 41(3), 228-257.

Departament d'Educació. (2022). *DECRET 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica*. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. Núm. 8762 - 29.9.2022. Departament d'Educació. <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8762/1928585.pdf>

Dewey, J. (1934). *Art as experience*. Perigee Books.

Durrant, K. L., & Hartman, T. P. (2015). *The integrative learning value of field courses*. *Journal of Biological Education*, 49(4), 385-400. <https://doi.org/10.1080/00219266.2014.967276>

Eisner, E. W. (2002). *The arts and the creation of mind*. Yale University Press.

Epstein, R., & Kanwisher, N. (1999). *A cortical representation of the local visual environment*. *Nature*, 392(6676), 598-601.

Escofet Roig, A. (1996). *Conocimiento y poder: hacia un análisis sociológico de la escuela*. *Revista Española de Pedagogía*, 54(203), 329-344.

Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Basic Books.

Gislason, N. (2010). *Architectural design and the learning environment: A framework for school design research*. *Learning Environments Research*, 13(2), 127-145. <https://doi.org/10.1007/s10984-010-9071-x>

İlhan, M. (2016). *Transforming Trash as an Artistic Act*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/305000381_Transforming_Trash_as_an_Artistic_Act

Mombiedro, A. (2023). *Neuroarquitectura: Cómo los entornos contruidos influyen en el cerebro humano*. Journal of Neuropsychology.

Mombiedro, A., & San Gregorio, M. (2020). *Entornos y desarrollo durante la niñez. Neuroarquitectura y percepción en la infancia*. Media Lab Prado. Retrieved from <https://redined.educacion.gob.es/xmlui/bitstream/handle/11162/195821/MOMBIEDRO.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Osterman, K. F. (2000). *Students' need for belonging in the school community*. Review of Educational Research, 70 (3), 323-367. <https://doi.org/10.3102/00346543070003323>

Prieto Martín, J., & Ruiz Capellán, V. (2020). *Transformando los desperdicios en arte participativo: Trash art + Patrimonio*. Revista de Educación y Cultura, 65(2), 55-72.

Qualia Studio. (2023). *¿CÓMO DISEÑAR CON RIGOR CIENTÍFICO SI PERDER LA CREATIVIDAD?*. Retrieved from Qualia Studio. <https://www.qualiaestudio.com/copia-de-qualiafactory>

Saraiva, E., & Azevedo, M. M. (2020). *Primary School Project Fostering Environmental Education through Art*. Modern Applied Science, 14(7), 101-110. <https://doi.org/10.5539/mas.v14n7p101>

Smith, J. (2018). *Trash Art and its Influence on Modern Art*. Art Journal, 45(2), 123-135.

Tanner, C. K. (2008). *Explaining relationships among student outcomes and the school's physical environment*. Journal of Advanced Academics, 19(3), 444-471. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ810757.pdf>

Tanner, C. K. (2009). *Effects of school design on student outcomes*. Journal of Educational Administration, 47(3), 381-399. <https://ncledu2002.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/11/effect-of-school-design.pdf>

Trilla, J., & Puig, J. M. (2003). *El aula como espacio educativo*. Cuadernos de Pedagogía, 325, 52-55.

Vidal Moranta, T., & Pol Urrútia, E. (2005). *La apropiación del espacio: una propuesta teórica para comprender la vinculación entre las personas y los lugares*. Anuario de Psicología, 36(3), 281-297. Universitat de Barcelona, Facultat de Psicologia.

Yeboah, R., Asante, E. A., & Opoku-Asare, N. A. (2016). *Teaching interactive art lessons with recycled waste materials as instructional resources*. Journal of Education and Practice, 7(14), 38-59. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1102965>

Winner, E., Goldstein, T. R., & Vincent-Lancrin, S. (2013). *Art for art's sake?: The impact of arts education*. OECD Publishing.

Woolner, P. (2010). *The design of learning spaces*. Continuum. [https://books.google.es/books?hl=es&lr=&id=2HZE68KUGCoC&oi=fnd&pg=PP7&dq=Woolner,+P.+\(2010\).+The+design+of+learning+spaces.+Continuum.&ots=_8X0sCZqcH&sig=PG9_5JcRVwErZyJoZ21va3Y9-O8#v=onepage&q&f=false](https://books.google.es/books?hl=es&lr=&id=2HZE68KUGCoC&oi=fnd&pg=PP7&dq=Woolner,+P.+(2010).+The+design+of+learning+spaces.+Continuum.&ots=_8X0sCZqcH&sig=PG9_5JcRVwErZyJoZ21va3Y9-O8#v=onepage&q&f=false)

Annexos

Annex I

Anàlisi DAFO

Debilitats	Amenaces
Infraestructura Obsoleta: Edifici antic que no donen suport a les metodologies d'ensenyament modern o l'ús de tecnologia avançada. Desigualtat en el Rendiment Estudiantil: Bretxes o buits significatius en el rendiment a causa de diferències socioeconòmiques i d'accés a recursos educatius. Baixa motivació i disposició per aprendre: En general, l'alumnat no es mostra motivat a l'aula. Resultats baixos a les competències bàsiques: Un professor assegura que són els més baixos del Baix Llobregat.	Poca vinculació alumnat-institut: En molts grups el comportament de l'alumnat reflecteix aquest fet i es fomenta la distorsió a l'aula i el comportament violent. Baixa implicació de l'AMPA: a l'hora de fer tutories personalitzades acostumen a assistir, però les famílies no s'impliquen a nivell de centre. Allunyat del nucli urbà: També d'altres institucions educatives com ara la Biblioteca o acadèmies. Alt percentatge de docents interins: Això implica que els projectes no es consolidin com haurien.
Fortaleses	Oportunitats
Personal Dedicat: Docents i coordinació compromesos amb el centre i el benestar estudiantil. Diversitat estudiantil: Un cos estudiantil divers que promou un ambient d'aprenentatge ric i multicultural. Programes de Suport: Existència de programes de suport estudiantil per a educació inclusiva, atenent estudiants amb necessitats educatives. Col·laboració Comunitària: Forts llaços amb la comunitat local, facilitant projectes col·laboratius i suport extern.	Tecnologies Emergents: La generalitat proporciona accés a ordinadors unipersonals i pissarres digitals. També tenen accés plataformes educatives digitals que poden enriquir l'aprenentatge: <i>Innovamat</i>. Xarxes de col·laboració: Possibilitat d'establir aliances amb institucions locals com ara l'ajuntament o Centro Amigos. Demanda d'Habilitats del segle XXI: Creixent necessitat d'integrar habilitats crítiques, creativitat i competències digitals al currículum.

Annex II

Pauta d'observació.

Pauta d'observació	Assignatura, dia i hora:
Absències	No/Si, quantes?
Espai	Disposició Taules. Estat de les brosses. Pissarra: digital, projector... Persianes obertes o baixades Porta oberta o tancada
Gestió del temps	Hora Inici. Hora Final.
Temporització act.	Durada explicació, inici aprenentatge...
Personalitat docent	Asseriu, autoritari, indiferent, permissiu.
Estil docent	com es mou, com parla, com corregeix, com valora...
Participació alumnat	Torn de paraula, intervencions...
Normes i límits	Insults, incidències, expulsions.
Necessitas educatives	Vetlladora, SIEI, alumnes dins o fora de l'aula.
Atenció a la diversitat	Existeix, no existeix, com existeix...

Conductes de l'alumnat:

Interacció de l'alumnat amb els recursos didàctics	Mai	Gairebé mai	De vegades	Gairebé sempre
Entenen les explicacions de la persona docent.				X
Porten els materials necessaris.			X	
Necessiten suport i atenció específica.				X
Es mostren interessades amb la proposta.			X	
L'actitud és desafiant o negativa			X	
Interacció entre l'alumnat	Mai	Gairebé mai	De vegades	Gairebé sempre
Respecten el torn de paraula		X		
Estan disposats a ajudar i treballar en equip			X	
Treballen individualment				X
Respecten la dinàmica proposada			X	
Es comuniquen de manera assertiva.		X		

Annex III

Situació d'aprenentatge¹

Títol	Enllauna't
Curs (nivell educatiu)	1 ESO
Àrea / Matèria ² / Àmbit ³	Educació plàstica visual i audiovisual

¹ Les situacions d'aprenentatge són els escenaris que l'alumnat es troba a la vida real i que els centres educatius poden utilitzar per desenvolupar aprenentatges. Plantegen un context concret, una realitat actual, passada o previsible en el futur, en forma de pregunta o problema, en sentit ampli, que cal comprendre, i a la qual cal donar resposta o sobre la qual s'ha d'intervenir. És en la seva resolució que l'alumnat assolix les competències. [Annex 5. Aprenentatge basat en situacions](#). Són propostes pedagògiques orientades al desenvolupament de les competències.

² A l'educació primària fem referència a les àrees i a l'educació secundària obligatòria i el batxillerat a les matèries.

³ Agrupació d'àrees o matèries que s'imparteixen de manera integrada.

DESCRIPCIÓ (context + repte)

Per què aquesta situació d'aprenentatge? Està relacionada amb alguna altra? Quin és el context?⁴ Quin repte planteja?⁵

Aquest projecte aborda la problemàtica de la crisi mediambiental i utilitza el Trash Art o Art Reciclat com a recurs artístic per intervenir l'espai de l'institut. L'objectiu és que l'alumnat conegui aquestes possibilitats artístiques i s'apropriï de l'espai educatiu, promovent la vinculació emocional amb el centre.

El context d'aquest projecte és un centre educatiu que no té antecedents d'intervencions en l'espai ni de treball amb propostes expositives. Això fa que la iniciativa sigui innovadora i necessària per abordar tant problemes específics del centre com qüestions globals com la crisi mediambiental.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES DE LES ÀREES O MATÈRIES

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge s'afavoreix l'assoliment de les competències específiques de les àrees o matèries següents:

<u>Àrea o matèria</u>	Competències específiques
Educació Plàstica, Visual i Audiovisual	CE3. Representar idees, formes i emocions, utilitzant els llenguatges, les tècniques i els mitjans propis de l'àmbit, a través de processos analítics i creatius, per desenvolupar la imaginació, la comunicació i l'autoconfiança.
Educació Plàstica, Visual i Audiovisual	CE4. Connectar idees i coneixements, aplicant-los, donant nous sentits, en projectes artístics de contextos diversos per fomentar una mirada creativa multidimensional.
Educació Plàstica, Visual i Audiovisual	CE6. Realitzar projectes, disciplinaris o transdisciplinaris, personals o col·lectius, a partir de situacions i establint connexions amb la realitat propera, amb implicació i compromís, per comunicar, reflexionar i resoldre problemes.

⁴ Context: conjunt de circumstàncies que expliquen un esdeveniment o una situació i que envolten un individu, un col·lectiu o una comunitat, etc.

⁵ Un repte és un desafiament que sorgeix d'una pregunta, un problema, un cas, una polèmica, una recerca, un encàrrec, un projecte, un servei..., situat en un context. Resoldre'l implica mobilitzar sabers i connectar accions a partir dels quals es desenvolupen capacitats personals.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES DE LES COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge s'afavoreix l'assoliment de les competències específiques transversals següents:

Competència transversal ⁶	Competències específiques
1. Competència ciutadana:	L'alumne desenvolupa una consciència cívica i ecològica mitjançant l'anàlisi de consum de deixalles, el reciclatge i la reutilització de materials; tot fomentant el respecte pel medi ambient. També s'implica en el desenvolupament d'una consciència cívica, en què l'alumne o alumna analitza la pròpia identitat i que requereix la comprensió crítica de la realitat ecològica des d'un punt de vista local i alhora global, per tal de dirigir accions per a la seva millora.
4. Competència digital:	L'alumne desenvolupa continguts digitals de manera cooperativa, descobrint nous llenguatges i possibilitats de l'espai digital en línia.

⁶ Competència digital, competència emprenedora, competència ciutadana i competència personal, social i d'aprendre a aprendre.

OBJECTIUS D'APRENENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ

Objectius d'aprenentatge⁷ Què volem que aprengui l'alumnat i per a què? CAPACITAT + SABER + FINALITAT	Criteris d'avaluació⁸ Com sabem que ho ha après? ACCIÓ + SABER + CONTEXT
1. Representar idees, formes i emocions, utilitzant un moodboard, per desenvolupar la imaginació, la comunicació i l'autoconfiança en la proposta. (CE3)	1. Imaginar i comunicar propostes, a través d'esbossos, esquemes, diagrames, dibuixos, guions il·lustrats, croquis, plànols i d'altres, amb qualsevol eina, incloses les eines tecnològiques i les digitals. (CA 3.3)
2. Connectar idees i coneixements del Trash Art, aplicant-los, donant nous sentits, per fomentar una mirada creativa multidimensional. (CE4)	2. Utilitzar missatges, mitjans i processos, de diferents disciplines artístiques, en les seves pròpies produccions, de manera oberta i creativa. (CA 4.2)
3. Crear i elaborar un projecte per parelles, que segueix un procés de treball planificat fins a resoldre'l, per comprometre's socialment i reflexionar sobre el consum de deixalles.	3. Organitzar un projecte de manera individual o col·laborativa, seguint un mètode de treball, fent valoracions per prendre decisions al llarg del seu desenvolupament. (CA 6.2)

SABERS

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge es tractaran els sabers següents:

	Saber	Àrea o matèria
1	<i>Elements del llenguatge visual. Experimentació i possibilitats comunicatives.</i> - Descobriments de tècniques, procediments i processos, a través de l'assaig i l'experimentació amb diferents materials, eines i dispositius, inclosos els digitals.	Educació Plàstica, Visual i Audiovisual

⁷ Les competències específiques estan formulades de forma general i convé concretar-les per definir quins seran els aprenentatges que s'adquiriran amb la realització de la situació d'aprenentatge. Aquesta concreció ha de permetre formular unes competències pròpies de la situació d'aprenentatge que són l'equivalent dels objectius d'aprenentatge.

⁸ Els criteris d'avaluació es poden desplegar en indicadors. Un objectiu d'aprenentatge pot relacionar-se amb un, dos o més criteris d'avaluació.

2	<i>Creació artística. Tècniques, procediments i processos.</i> - Aplicació de processos creatius guiats, establint connexions entre conceptes, idees i imatges, a través de l'experimentació i de la realització d'esbossos i assajos, en la ideació de les propostes.	Educació Plàstica, Visual i Audiovisual
3	<i>Creació artística. Tècniques, procediments i processos.</i> - Comunicació a través del llenguatge visual i audiovisual, amb diferents suports i mitjans, i mitjançant l'ús de diverses estratègies, recursos i tecnologies, en la creació artística.	Educació Plàstica, Visual i Audiovisual

DESENVOLUPAMENT DE LA SITUACIÓ D'APRENENTATGE

Quines són les principals estratègies metodològiques que es preveuen utilitzar? Quins tipus d'agrupament realitzarem? Quins són els principals materials que necessitem? Etc.

Les principals estratègies metodològiques utilitzades en la situació d'aprenentatge "Enllauna't" inclouen l'aprenentatge cooperatiu i el Design Thinking. Aquestes metodologies promouen la col·laboració entre l'alumnat, la creativitat i la reflexió crítica sobre problemes mediambientals.

Els estudiants treballaran en parelles i petits grups per fomentar la col·laboració, el diàleg i la construcció conjunta del coneixement. Ho faran a través del Design Thinking; una metodologia que es farà servir per guiar el procés creatiu de l'alumnat, des de la identificació del problema fins a la creació i implementació de solucions artístiques amb materials reciclats.

Els materials són diversos tant en les fonts d'informació, com en les tècniques que es proposen utilitzar per a la creació final.

La temporització és flexible i es pot adaptar a les necessitats de l'alumnat. No obstant això, per qüestions de logística, es pretén començar a intervenir les llaunes de manera conjunta.

ACTIVITATS D'APRENTATGE I D'AVUACIÓ

Activitat	Descripció de l'activitat d'aprenentatge i d'avaluació	Temporització
Activitats inicials <i>Què en sé?</i>	Com a activitat inicial es dedicarà la primera sessió. Consistirà a introduir i profunditzar en la problemàtica del consum de deixalles tant a nivell global com local, i a explorar que se'n pot fer des del món de l'art. Discutim dinàmiques de consum i les seves repercussions ambientals per a identificar com l'art pot jugar un rol transformador en aquest context. Introduïrem el concepte d'Art Reciclat o trash art, destacant l'obra de dos artistes de l'àmbit, Bordalo II i Sayaka Ganz. Analitzem les seves tècniques i missatges, i després examinem altres projectes inspiradors que amplien les perspectives mitjançant aquest llenguatge. En aquesta sessió també prendrem temps per discutir amb les alumnes les seves percepcions de les instal·lacions de l'institut i identificar possibles àrees per a intervencions artístiques que millorin estèticament l'espai. Conclourem amb una presentació detallada de la proposta del projecte "Enllauna't", preparant les bases per a la participació activa de l'alumnat. Com a tancament de la sessió, crearem un mural col·laboratiu digital (utilitzant Padlet) on els alumnes afegiran idees i recursos sobre sostenibilitat, amb l'objectiu d'integrar continguts treballats en la primera sessió i preparar-ne següent.	1 sessió
Activitats de desenvolupament <i>Què estic aprenent?</i>	Per a les activitats de desenvolupament aplicarem la metodologia del Design Thinking, basada en basa en cinc etapes principals: Empatitzar, Definir, Idear, Prototipar i Testar. Per a empatitzar cal comprendre profundament la problemàtica de la crisi mediambiental i l'impacte del consum de deixalles a nivell personal i comunitari. Per a fer-ho es farà una visualització de documentals o vídeos curts sobre la crisi ambiental, seguits de debats en grup per discutir les emocions i reflexions sorgides. Treballaran amb una escaleta física on hauran de valorar cada visualització i extreure'n conclusions. La proposta en si ja vindrà definida, treballar amb llaunes, però cal decidir de quina manera s'involucra a l'institut. Es dissenyen, per parelles, diferents cartells informatius que informaran de la tasca d'acumulació de llaunes, indicant on es poden trobar els punts de recollida.	4 sessions

Activitats de síntesi i estructuració <i>Què he après de nou?</i>	Per idear la proposta de cada grup treballarem el concepte de Moodboard. El farem servir per a recollir referències, inspiracions i marcar una pauta de treball basada en un disseny concret. Treballarem per parelles amb un arxiu compartit, fent servir l'aplicació Canva. Es facilitarà una plantilla per a guiar de manera concreta a l'alumnat en l'execució d'aquest Moodboard. Per a prototipar la proposta, farem servir una plantilla on cada grup sinteritzarà la seva proposta en forma d'esbós, en format físic, per a plantejar el resultat final. Per a testar les propostes, farem una sessió de coavaluació. Farem grups rotatius de dues parelles per grup en les que es presentaran les seves propostes. Com a tancament, a través d'un nou mural col·laboratiu digital, l'alumnat i la docent comentaran en conjunt totes les propostes de l'aula.	4 sessions
Activitats d'aplicació i transferència <i>Com sé que ho he après?</i>	Amb totes les llaunes acumulades al llarg de la SA, treballarem la peça final per les parelles ja establertes durant la primera etapa de treball. Utilitzarem els colors primaris de pintura acrílica per a aconseguir les tonalitats desitjades seguint els esbossos i el moodboard, mentre que els detalls de les tipografies s'aplicaran amb retoladors acrílics (color blanc o negre). En acabat, dedicarem una sessió a enganxar les llaunes a l'espai institut, amb cinta doble cara o pistola de silicona. Realitzem fotografies, valorem l'activitat i l'alumnat entregará una rúbrica o comentari d'obra final la peça realitzada, a tall d'autoavaluació.	4 sessions

BREU DESCRIPCIÓ DE COM S'ABORDEN **ELS VECTORS**⁹ EN AQUESTA SITUACIÓ D'APRENTATGE

Aprenentatges competencials. Els estudiants apliquen coneixements i habilitats adquirides en la resolució d'un encàrrec real, com ara la intervenció artística de l'espai del centre. Utilitzen diferents llenguatges i suports, i la resolució del repte permet una diversitat de respostes.

Perspectiva de gènere: Es donen visibilitat a artistes de diferents orígens i identitats de gènere.

⁹ 1. Aprenentatges competencials. 2. Perspectiva de gènere. 3. Universalitat del currículum. 4. Qualitat de l'educació de les llengües. 5. Benestar emocional. 6. Ciutadania democràtica i consciència global.

Universalitat del currículum: El treball en parelles i grups cooperatius facilita la inclusió de tot l'alumnat, fomentant l'autonomia i la col·laboració amb activitats obertes que permeten diverses maneres de resolució.

Ciutadania democràtica i consciència global: S'aborda la comprensió de la realitat social, promovent valors d'equitat, justícia i igualtat. Es demana reflexió, implicació personal, compromís amb el medi ambient.

Qualitat de l'educació de les llengües: Es treballen fonts en diverses llengües en la visualització i la recerca d'informació.

Benestar emocional: Es proporcionen espais d'expressió grupal on l'alumnat pot compartir opinions, vivències i emocions amb les companyes i els companys.

MESURES I SUPORTS UNIVERSALS¹⁰

La proposta "Enllauna't" inclou les següents mesures i suports universals:

- Aprenentatge entre iguals: Els alumnes comparteixen coneixements i aprenen els uns dels altres durant les diferents activitats.
- Avaluació formativa i formadora: Es fa ús d'autoavaluació i reflexió contínua, permetent als alumnes avaluar el seu propi progrés i també rebre feedback constant.
- Treball cooperatiu: Treballen en parelles i grups petits.
- Ús d'instruments d'avaluació: S'utilitzen rúbriques i comentaris per valorar les propostes i el procés creatiu.
- Metodologies diverses: S'utilitzen diferents llenguatges i suports (oral, escrit, simbòlic, etc.) per abordar el repte.
- Proposta de resolució oberta que facilita diferents nivells de resposta: Els alumnes poden desenvolupar la proposta de manera flexible segons les seves habilitats i interessos.

¹⁰ Les mesures i els suports universals són els que s'adrecen a tot l'alumnat. Han de permetre flexibilitzar el context d'aprenentatge, proporcionar als alumnes i als docents estratègies per minimitzar les barreres d'accés a l'aprenentatge i a la participació que es troben a l'entorn, i garantir la convivència i el compromís de tota la comunitat educativa.

MESURES I SUPORTS **ADDITIONALS**¹¹ O **INTENSIVS**¹²

Quines mesures o suports addicionals o intensius es proposen per a cadascun dels alumnes següents:

Alumne/a	Mesura i suport addicional o intensiu
Perill d'Abandó Escolar:	Programes de Motivació i Recompensa: Establir programes que incentivin l'assistència i la participació a través de recompenses. La recompensa és penjar la seva peça al passadís i poder escollir la seva parella de treball.
Cas de Dislèxia:	Es contempla el treball en grup com a suport al cas de dislèxia. Instruccions Clarament Estructurades: Proporcionar instruccions pas a pas, tant de manera escrita com oral, per assegurar la comprensió. Suport Personalitzat: Sessions de suport individual o en petit grup i donar suport addicional. Temps Addicional: Oferir més temps per a la realització de tasques i activitats si ho necessita.

¹¹ Les mesures i els suports addicionals s'adrecen a alguns alumnes. Permeten ajustar la resposta educativa de forma flexible, preventiva i temporal, focalitzant la intervenció educativa en aquells aspectes del procés d'aprenentatge que poden comprometre l'avenç personal i escolar.

¹² Les mesures i els suports intensius són específics per als i les alumnes amb necessitats educatives especials, estan adaptats a la seva singularitat i permeten ajustar la resposta educativa de forma extensa, amb una freqüència regular i, normalment, sense límit temporal.

Annex IV

Entrevista amb Director del Centre.

Qüestions	Respostes
Ubicació	Sant Vicenç dels Horts, al barri de La Guàrdia, a 1,6 km de l'estació de tren més propera.
Titularitat	Centre Públic
Composició social del barri	Barri Sant Josep i La Guàrdia. Tipus B de desavantatge, 20% de l'alumnat prové d'entorns amb nivell socioeconòmic i cultural baix, famílies sense estudis superiors i situacions socials complexes.
Complexitat del centre	Alta (el director considera que és Molt Alta).
Relació entorn-centre	Sant Vicenç dels Horts té una llarga tradició de visió municipal de l'educació. Va ser un dels primers municipis en implementar intervencions educatives i crear un pla educatiu d'entorn. El 2018/19 es va crear un pla educatiu d'entorn pilot. La Mistral col·labora amb escoles de primària i altres instituts per coordinar activitats educatives conjuntes.
Serveis educatius vinculats	UME, CESMIJ, UEC, SIEI (EAP assigna alumnes, assessora i assisteix a la Comissió d'Atenció Educativa Inclusiva).
Projectes relacionats amb la convivència	Erasmus i recerca d'empreses a l'estranger per a la mobilitat de l'alumnat. Participació en projectes de mobilitat europea.
Adscripcions, matrícula viva, places NESE	S'han incorporat nous alumnes al novembre, assignats a grups segons els seus informes.
Número d'alumnat	957
Número de professorat	106
Estabilitat de la plantilla	Alta rotació de professorat (15%-20%). En procés d'estabilització. Hi ha professorat d'orientació educativa.
Cultura institucional del centre	Valors: respecte, responsabilitat, esforç, resolució positiva dels conflictes, acceptació de la diferència i inclusió, interculturalitat, coeducació, educació socioemocional i cultura de la Pau.
Direcció i lideratge del centre	Director actual: Xavi (des de 2021), després de quatre anys com a cap d'estudis.

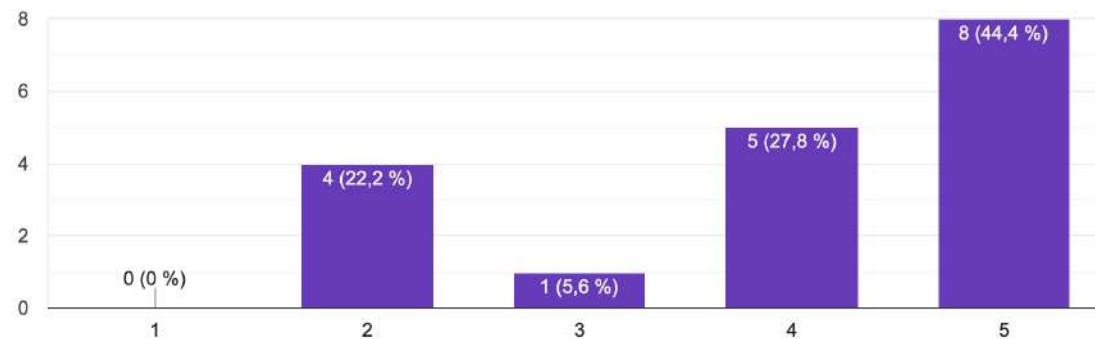
Coordinació docent	Reunions, iEduca, correu electrònic i comunicació informal quan és necessari.
Participació de les famílies i alumnat (AMPA)	Molt baixa participació. Grup de famílies molt implicat, però en general, les assemblees no tenen gaire assistència.
Clima del centre	A nivell docent, la cooperació és molt alta. La interacció entre l'alumnat és violenta, especialment des del confinament. Cal fomentar el sentiment de pertinença.
Tipus d'alumnat (actituds)	Situacions de desavantatge educatiu no vinculades a les NEE sinó al context social.
Pràctiques d'agrupament d'alumnat	Anteriorment es feia aula de diversificació, però ja no es practica.
Abandonament escolar / absentisme	Protocol d'absentisme amb tutoria, integrador social, coordinació amb serveis socials municipals i intervenció EAIA. Comissió de seguiment d'absentisme a Sant Vicenç dels Horts. Comunicació mitjançant iEduca.
Resultats acadèmics	Resultats en matemàtiques baixos. Les PAU presenten bons resultats. Millores en anglès durant els darrers deu anys. Avaluacions internes indiquen una necessitat de millorar en competències bàsiques.

Annex V

Enquesta en escala Likert, per establir el nivell de vinculació amb el centre, 1r ESO E

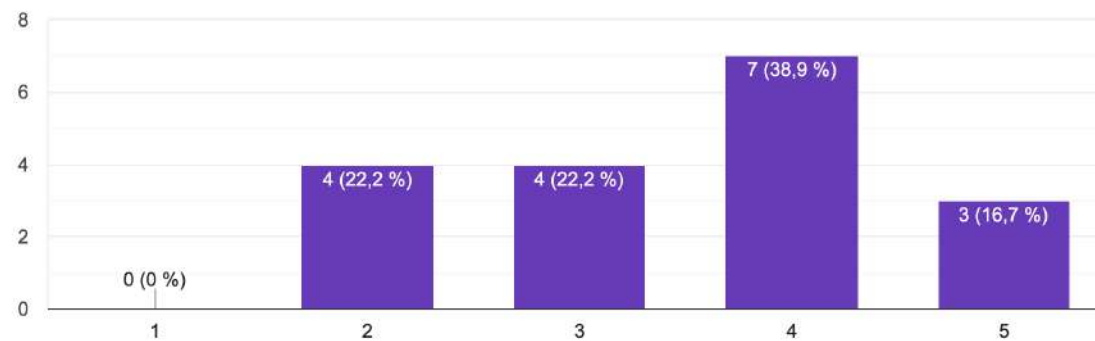
1. Em sento part del meu institut.

18 respostes

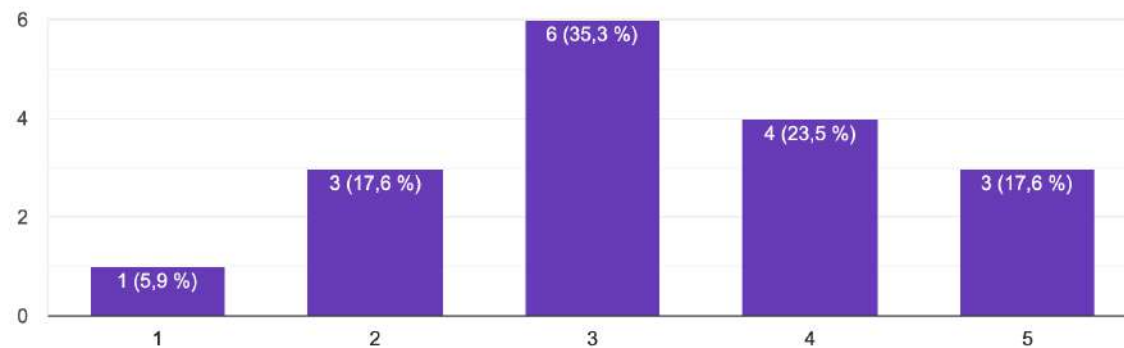
2. A l'INS Gabriela Mistral hi ha sentiment de grup o de comunitat.

18 respostes

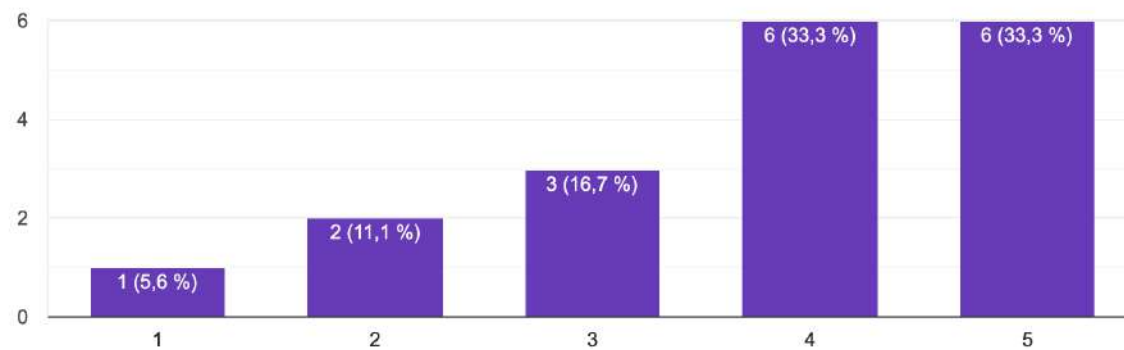
3. M'identifico amb els valors del meu institut.

17 respostes

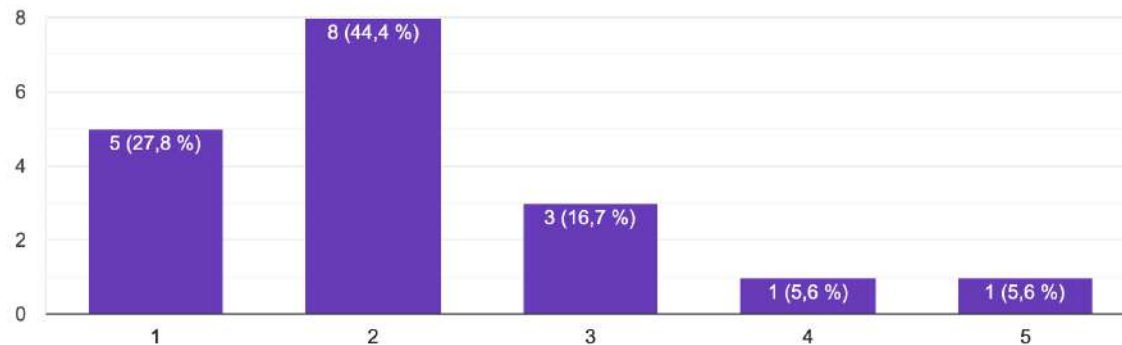
4. Em sento orgullós/a d'estudiar a l'INS Gabriela Mistral.

18 respostes

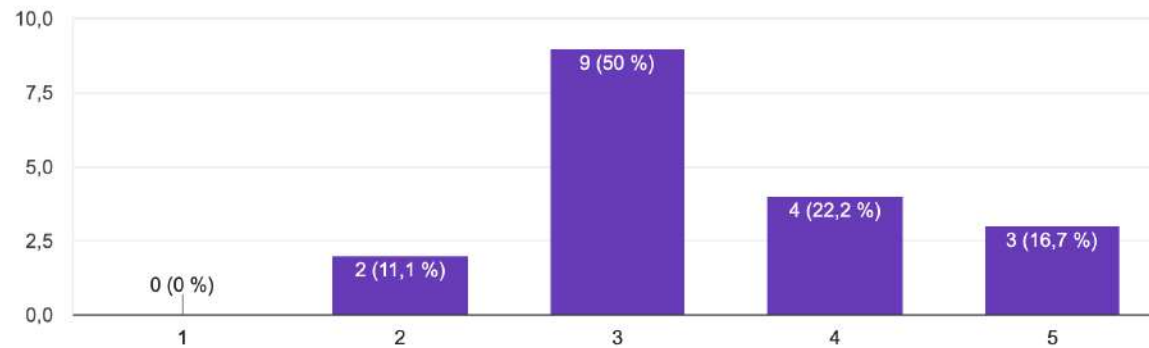
5. Sento que els espais del meu institut em representen. (decoració, colors, mobiliari...)

18 respostes

6. El professorat i el personal contribueixen a crear un ambient acollidor a l'institut.

18 respostes

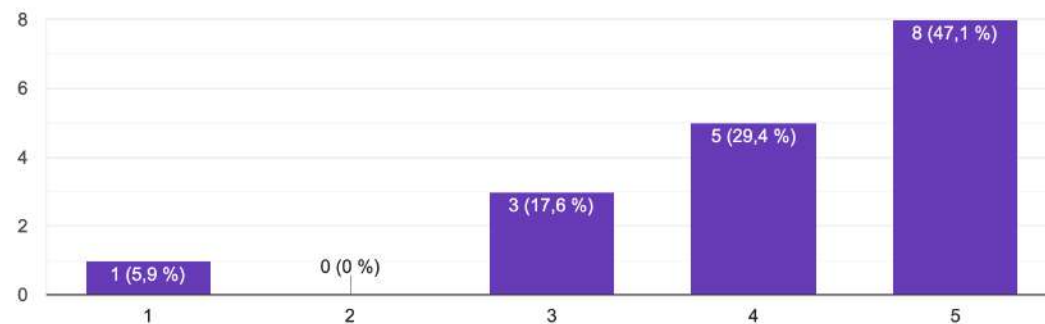

Annex VI

Enquesta en escala Likert, aplicada posteriorment a l'aplicació d'"Enllauna't"

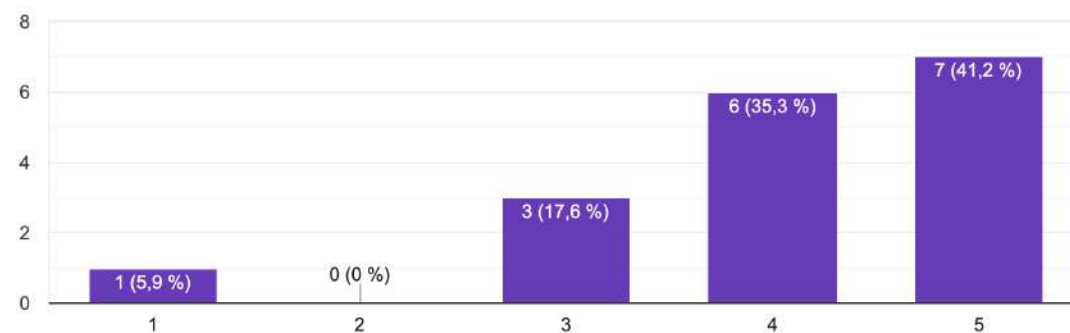
1. Em sento part del meu institut.

17 respostes

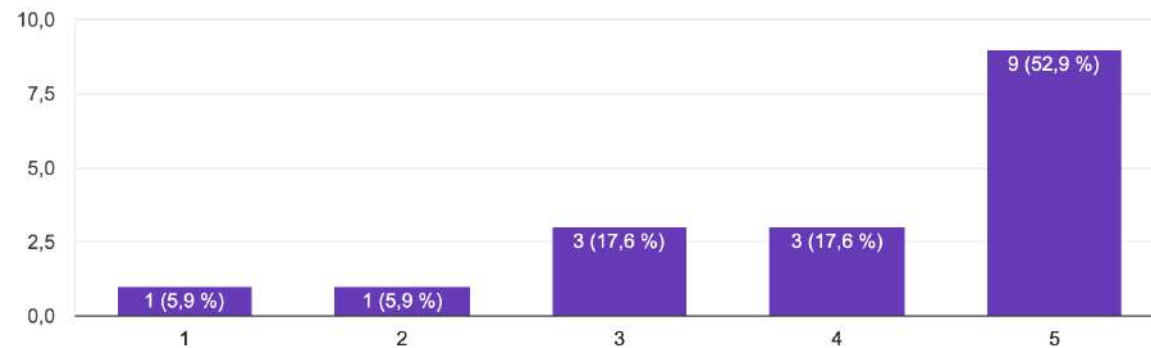
2. Els continguts eren adequats al nivell.

17 respostes

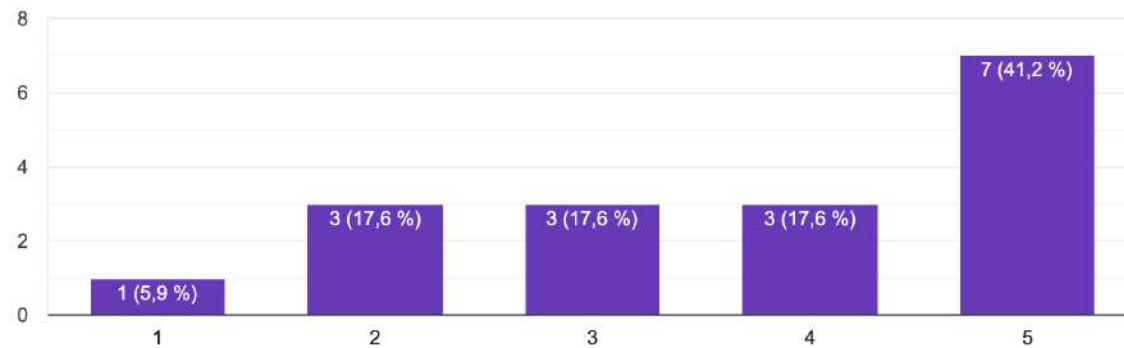
3. Soc més conscient de la quantitat de deixalles que generem.

17 respostes

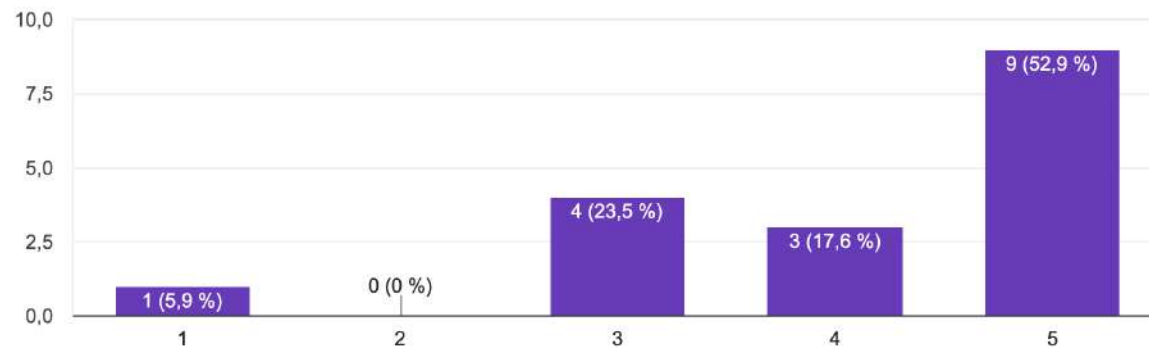
4. Treballar en equip funciona bé.

17 respostes

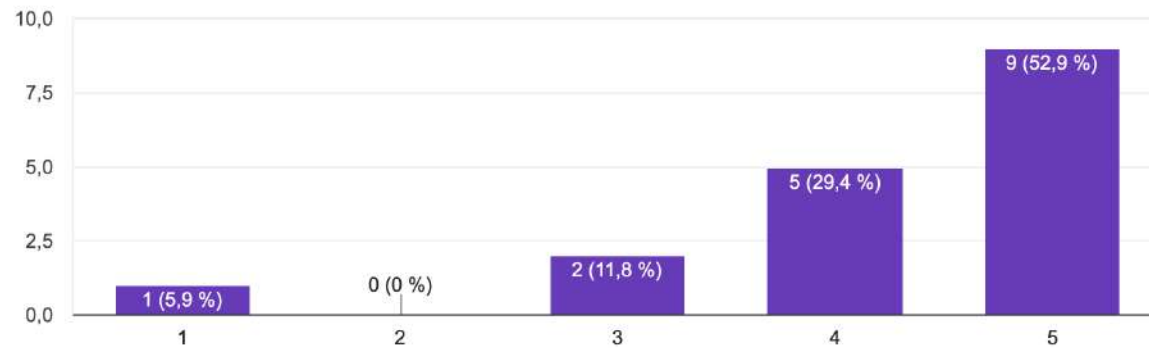
5. M'he sentit motivada o motivat durant el procés de treball.

17 respostes

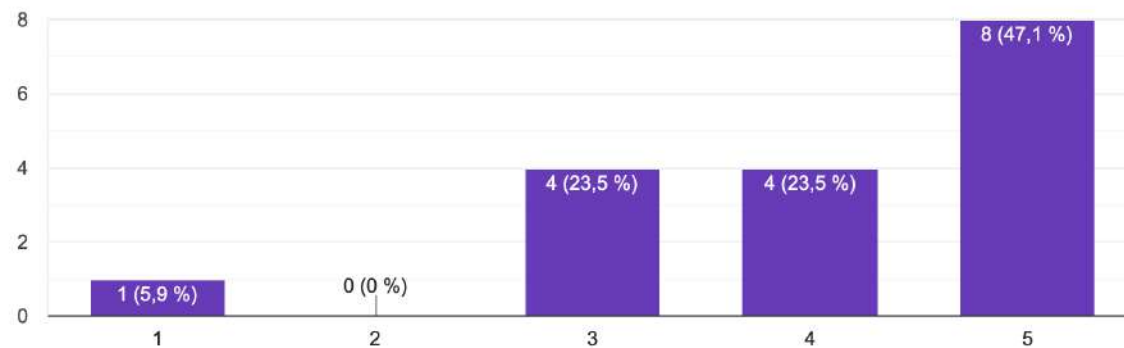
6. Sento que he pogut expressar-me com a alumne.

17 respostes

7. Estic satisfet o satisfeta amb el resultat.

17 respostes

Annex VII

Taula de categorització que responen les docents. Paula Fernández Criado (Entrevistada 2) i Naiara Garcia Márquez (Entrevistada 1).

Categoria	Subcategoria	Preguntes	Respostes, Naiara (1) i Paula (2).
Percepció de l'espai actual	Adequació de l'espai	1. Com descriuries l'espai actual on imparteixes classes? Quins aspectes funcionen bé i quins necessiten millora?	1. Pel que fa a l'aula, m'agrada que tenen molta llum. Un pantalla digital que és molt pràctica. I amplitud (al ser classe de 20) per poder fer diferents disposicions i canvis. Tenir dos pissarres també és molt pràctic. Pel que fa a l'aula de VIP el tamany tan gran acaba sent un problema per gestió d'aula però un avantatge per guardar i deixar assecar treballs. Les piques, la corda d'estendre i la pissarra és molt pràctica. 2. Treballo a un institut que disposa d'aula d'EPVA. Depèn del que toqui treballar, ens desplacem a aquesta aula o ens quedem a l'ordinària. Si la tasca no requereix zona d'aigües i ha de ser molt guiada, m'estimo més l'ordinària: taules i cadires endreçades per files. Espai reduït per tal que l'alumnat no pugui aixecar-se i circular. Més control. L'aula de plàstica és adient per treball que requereixi zona d'aigües, experimentació i autonomia. És ampla i lluminosa. Poder massa ampla, convida a la dispersió.
	Limitacions	2. De quina manera el disseny actual de l'espai afecta el teu ensenyament? Detectes limitacions específiques a causa d'aquest?	1. El sistema educatiu està basat en un sistema autoritari i sedentari i per tant, tenir a alumnes asseguts 8 hores sense altres possibilitats afecta a l'ensenyament. Però a nivell concret, no. 2. Molt. Les limitacions les trobo, sobretot, en el mobiliari. És fixe i pesat. No convida a generar dinàmiques de grup amb facilitat. El manteniment del mobiliari també afecta: si entres a un espai amb tot ben conservat, com a alumne et sents més implicat en mantenir-ho. Si ja te'l trobes guixat o descuidat, no et sap greu fer-ho malbé.
Impacte en l'aprenentatge	Motivació i creativitat	3. Com creus que l'entorn físic influeix en la motivació i la creativitat dels estudiants?	1. No ho sé, com ja he dit crea rutina, avorriment i passivitat a la vegada que nerviosisme. 2. Els espais conviden a diferents actituds, dinàmiques. Has de pensar quin ambient de treball o dinàmica és més adient per l'activitat que duràs a terme: Si vols generar un debat, taules en cercle. Si vols generar un ambient de màxima concentració i seguir uns passos acurats, taules mirant a la pissarra individuals. Si vols un treball cooperatiu en grups, taules que creen illes. Si necessites sortir a l'espai exterior necessites acotar molt l'activitat abans de sortir. L'exterior pot ser molt profitós si els alumnes tenen les consignes clares i un material portable de suport, si no l'exterior convida molt a la dispersió.

Categoria	Subcategoria	Preguntes	Respostes, Naiara (1) i Paula (2).
	Dinàmiques de classe	4. Observes alguna influència de l'espai a les dinàmiques de classe? Com afecta això l'aprenentatge dels estudiants?	1. Estaria bé combinar altres distribucions com treball en petits grups però si no estan acostumats des de petits és molt difícil acostumar-los. Per experiència, on vaig treballar en un centre on només hi havien taules cooperatives, la visibilitat cap al professorat és més difícil i la distracció és més fàcil però els ajuda a col·laborar entre ells i sentir-se més còmodes i relaxats. 2. En tot. Des de com seuen a amb qui seuen i molt important, com seuen! Només que els fem 'seure bé' podem guanyar molt i facilitar molt que l'alumnat estigui més receptiu i/o atent.
Suggeriments de millora	Canvis desitjats	5. Quins canvis específics proposaries per millorar l'espai educatiu?	1. Res que sigui viable, dependria de l'arquitectura. 2. No ho sé. Aules una mica més grans (sobretot per adolescents), a alguns centres són molt reduïdes d'espai i els crea malestar estar tant junts (les ràtios són massa grans).
	Expectatives de la intervenció	8. Amb la intervenció aplicada, què esperaries que canviés o millorés al teu ambient d'ensenyament?	1. - 2. Els alumnes es senten orgullosos, veuen més sentit el que fan, és molt especial per ells, els il·lusiona. Això es converteix en motivació per futurs projectes i reconeixement del seu esforç més allà de la nota.
Facilitació de projectes artístics	Altres intervencions a l'institut	6. En quina mesura l'institut permet i recolza la intervenció de l'espai amb projectes artístics?	1. Cap 2. 0. No se'ns permet ni enganxar ni foradar parets, per tant, és tant complicat que finalment no es fa res.
	Oportunitats creatives	7. Has tingut oportunitats de modificar o intervenir l'espai amb projectes artístics? Si és així, podries descriure l'experiència?	1. Simplement exposant treballs, és a dir, de caire estètic. Res més. En altres centres, sí que havia dut a terme un projecte que era "millora de l'entorn" un projecte transversal on es plantejaven millores de l'entorn, entre elles va ser la millora del pati, neteja de brutícia de l'entorn i pintura mural en alguns espais. 2. Ho hem fet demanant perdó en comptes de permís. Es basa en agafar el teu temps lliure i invertir-ho en allò. Uns dies fas l'esforç. Quan el calendari apreta decideixes deixar-ho estar.

Categoria	Subcategoria	Preguntes	Respostes, Naiara (1) i Paula (2).
Competències de l'alumnat	Valoració intervenció	9. Com valors la intervenció aplicada al grup classe? Què creus que es podria modificar per a millorar-la?	1. Més classes de consciència i entendre el motiu per fer-se la proposta més seva. Que la proposta sortís d'una pluja d'idees o d'una elecció entre diverses. 2. Es podria millorar que hi hagués alguna hora de l'horari pensada per aquestes coses. Sentiries que no has de fer de presa i corrents. Amb més calma. També milloraria poder comprar materials per fer-la realitat amb més professionalitat.
	Impacte de la intervenció	10. Creus que ha estat útil per a les competències de l'alumnat?	1. Sí pel que fa al treball en equip i pensar una proposta artística. 2. Sobretot si estan implicats en el muntatge i pensar l'exposició.
	Valoració general	11. Creus que projectes que impliquin la intervenció de l'espai poden incidir en la motivació de l'alumnat?, i en el seu sentiment de pertinença a l'institut?	1. Sí però han de ser projectes amb una molt bona base teòrica i pràctica elaborats entre tot un equip de professorat perquè tothom entengui el sentit i es busquin les millors propostes entre tots. Per incidir en la seva motivació i sentiment de pertinença haurien de ser projectes transversals de llarga durada. 2. Moltíssim, ho he comentat prèviament. S'apoderen de l'espai i formen part d'aquest.

Annex VIII

Rúbrica d'avaluació

Criteris d'Avaluació	Nivell 1: No assoliment	Nivell 2: Assoliment Satisfactori	Nivell 3: Assoliment Notable	Nivell 4: Assoliment Excel·lent
Comprensió del Trash Art i Sostenibilitat	No demostra comprensió dels conceptes bàsics de Trash Art i sostenibilitat.	Demostra una comprensió bàsica dels conceptes, però amb algunes llacunes.	Demostra una bona comprensió dels conceptes i pot aplicar-los correctament.	Demostra una comprensió excel·lent i pot aplicar els conceptes de manera creativa i innovadora.
Participació i Col·laboració	Participa mínimament en les activitats de grup i no col·labora efectivament amb els companys.	Participa de manera irregular i col·labora parcialment amb els companys.	Participa activament en la majoria de les activitats i col·labora bé amb els companys.	Participa de manera constant i activa, i col·labora excel·lentment amb els companys, aportant idees.
Ús de Tecnologies Digitals (CD)	No utilitza les eines digitals proporcionades o ho fa de manera inadequada.	Utilitza les eines digitals proporcionades amb algunes dificultats.	Utilitza correctament les eines digitals proporcionades per al desenvolupament del projecte.	Utilitza de manera efectiva i creativa les eines digitals, demostrant un alt nivell de competència digital.
Creació del Moodboard i Esbossos (CE3)	El moodboard i els esbossos són incomplets o poc desenvolupats.	El moodboard i els esbossos són bàsics, amb una comprensió limitada del disseny.	El moodboard i els esbossos estan ben desenvolupats i mostren una bona comprensió del disseny.	El moodboard i els esbossos són molt detallats, creatius i reflecteixen una excel·lent comprensió del disseny.
Capacitat per Connectar Idees i Coneixements (CE4)	No connecta idees ni coneixements de manera efectiva en el projecte.	Fa connexions bàsiques entre idees i coneixements, però de manera limitada.	Connecta idees i coneixements de manera clara i rellevant en el projecte.	Connecta idees i coneixements de manera innovadora i multidimensional, aportant una perspectiva creativa.
Realització del Projecte Final (CE6)	El projecte final és incomplet o mal executat.	El projecte final està complet, però amb execució bàsica i alguns errors.	El projecte final està ben executat i compleix amb els requisits establerts.	El projecte final està excel·lentment executat, amb alta qualitat i atenció al detall.
Comunicació i Presentació (CE6)	No comunica ni presenta el projecte de manera efectiva.	Comunica i presenta el projecte de manera bàsica, però amb limitacions en la claredat.	Comunica i presenta el projecte de manera clara i estructurada.	Comunica i presenta el projecte de manera excel·lent, amb claredat, seguretat i creativitat.
8. Reflexió i Autoavaluació	No proporciona reflexions significatives sobre el procés d'aprenentatge.	Proporciona reflexions bàsiques, però amb poca profunditat.	Proporciona reflexions ben elaborades, amb una comprensió clara del procés d'aprenentatge.	Proporciona reflexions profundes i crítiques, demostrant capacitat d'autoavaluació i millora.

Annex IX

Avaluació Grup Classe

Alumne	Comprensió del Trash Art i Sostenibilitat	Participació i Col·laboració	Ús de Tecnologies Digitals	Creació de l'Esbós	Realització del Projecte Final	Nota Mitjana Ponderada
Alumne 1	3	3	4	3	4	2,76
Alumne 2	2	2	3	3	2	1,92
Alumne 3	4	3	4	4	4	3,16
Alumne 4	2	1	3	2	3	1,72
Alumne 5	3	3	3	3	3	2,52
Alumne 6	2	2	3	2	2	1,72
Alumne 7	4	4	4	4	4	3,36
Alumne 8	3	2	3	3	3	2,32
Alumne 9	4	4	3	4	3	3,12
Alumne 10	2	4	2	3	2	2,28
Alumne 11	3	3	3	3	3	2,52
Alumne 12	2	2	2	3	3	2,08
Alumne 13	4	4	4	4	4	3,36
Alumne 14	3	2	3	3	3	2,32
Alumne 15	4	4	4	4	4	3,36
Alumne 16	1	2	3	2	2	1,52
Alumne 17	3	3	3	3	3	2,52
Alumne 18	4	3	4	4	4	3,16